

ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นที่มีต่อความสามารถใน

การคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4

นายยงยุทธ อังคส์ถัญญลักษณ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)

are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EFFECTS OF ORGANIZING THAI LANGUAGE LEARNING ACTIVITIES BY USING 5-STEP
PROCESS ON ANALYTICAL THINKING ABILITY AND ACTIVE LEARNING ATTITUDES OF
TENTH GRADE STUDENTS

Mr. Yongyuth Angkhasanyalak

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Teaching Thai Language

Department of Curriculum and Instruction

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2016

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4
โดย	นายยงยุทธ อังคสัญลักษณ์
สาขาวิชา	การสอนภาษาไทย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ แข็งขัน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สำเนียงงาม)
..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ แข็งขัน)
..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เปรม สวนสมุทร)

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสำเร็จจากความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ แซ่จั้น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้เนื้อหา และสำนวนภาษา อย่างเอาใจใส่ ครูคือผู้ให้แสงสว่างทางปัญญา เปิดโลกทางการศึกษาของผู้วิจัยให้กว้างไกล อีกทั้งยังให้โอกาสและประสบการณ์ที่ล้ำค่าด้วยความเมตตาเสมอมา ครูจึงเป็น “ครูผู้ให้” อย่างแท้จริง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สำเนียงงาม ประธาน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.เปรม สอนสมุทร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และขอกราบขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าตรวจแก้และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณคณะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภัทรพร ป้อมสุวรรณ จาริก จอมศิริ น้ำอ้อย วิเชียรณรัตน์ พรรษกร แก่นจันทร์ เบญจมาศ เทียงอินทร์ และศราวุธ ผ่านดอยแดน เพื่อนพ้องน้องพี่ที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจ มาโดยตลอด และขอขอบใจนักเรียนโรงเรียนวัดเขมาภิรตารามที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการ ทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณพี่พิมพ์พันธ์ คงวิจิตร และพี่ชลธิชา ม่วงศรีจันทร์ สำหรับ คำแนะนำ ความช่วยเหลือและมิตรไมตรีที่มีให้แก่กัน ขอขอบคุณ ปิยพัฒน์ ประทุมธารัตน์ วนิตา ก๊กพ้อคำ ชวัลนุช หอมประคำ เอกวีร์ มีสุข กัลยาณมิตรที่รัก และขอบคุณเป็นพิเศษสำหรับ กิตติพงษ์ แบลิว ผู้ที่คอยแบ่งปันความสุข ความทุกข์ตลอดจนมอบกำลังใจให้แก่กันตลอดมา

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ “แม่” พิศมัย อังคสัญญลักษณ์ ผู้หญิงตัวเล็กๆ ผู้เปี่ยมไปด้วยพลังความรักอันยิ่งใหญ่ ผู้เป็นแรงใจในการดำเนินชีวิตทุกด้านของผู้วิจัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
บทที่ 1	13
บทนำ.....	13
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	13
2. คำถามการวิจัย.....	16
3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	16
4. สมมติฐานของการวิจัย	16
5. ขอบเขตของการวิจัย.....	17
6. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	18
7. ประโยชน์ที่ได้รับ	19
บทที่ 2	20
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
1. กระบวนการ 5 ขั้น ของ Limbach and Waugh.....	21
1.1 แนวคิดพื้นฐาน.....	21
1.2 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	21
2. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (analytical thinking ability).....	23
2.1 ความหมายและความสำคัญของความสามารถในการคิดวิเคราะห์.....	23
2.2 องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์.....	24

2.3 คุณลักษณะของความสามารถในการคิดวิเคราะห์	25
3. เอกสารเกี่ยวกับทัศนคติ (attitude).....	26
3.1 ความหมายและความสำคัญของทัศนคติ	26
3.2 องค์ประกอบของทัศนคติ.....	26
3.3 ลักษณะสำคัญของทัศนคติ.....	27
3.4 การวัดทัศนคติ	28
4. การเรียนรู้เชิงรุก (active learning).....	31
4.1 ความหมายและความสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก.....	31
4.2 ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก	31
4.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก	32
5. การใช้คำถาม (questioning).....	36
5.1 ความสำคัญของการใช้คำถาม	36
5.2 ประเภทของคำถาม.....	36
5.3 แนวทางการใช้คำถามที่ดี.....	37
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	39
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	40
บทที่ 3	41
วิธีดำเนินการวิจัย	41
1. การออกแบบการวิจัย	41
2. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
3. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	42
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
3.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	43

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
4.1 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง.....	44
5. การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	51
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
7. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
บทที่ 4	54
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
1. ผลการวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของกลุ่มทดลองก่อนและหลัง การ ทดลอง	54
2. ผลการวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง	55
3. ผลการวิเคราะห์คะแนนทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง... ..	55
4. ผลการวิเคราะห์คะแนนทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลัง การทดลอง	56
บทที่ 5	58
สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	58
1. สรุปผลการวิจัย	58
2. อภิปรายผลการวิจัย	58
3. ข้อเสนอแนะ	62
1. ข้อเสนอแนะสำหรับการใช้กระบวนการ 5 ขั้น	62
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	63
รายการอ้างอิง	64
ภาคผนวก ก.....	69

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	69
ภาคผนวก ข.....	72
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	72
ภาคผนวก ค.....	88
เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง.....	88
ภาคผนวก ง.....	110
การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ.....	110
ภาคผนวก จ.....	118
การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์.....	118
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	127

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	แบบการวิจัย	41
ตารางที่ 2	การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาไทย รหัสวิชา ท 23102 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ของกลุ่มตัวอย่าง	43
ตารางที่ 3	การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่าง กรอบแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกของ Bonwell and Eison (1991) กับกระบวนการ 5 ขั้น.....	46
ตารางที่ 4	โครงสร้างข้อคำถามของแบบวัดทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งพัฒนาจากแนวคิดการ เรียนรู้เชิงรุก ของ Bonwell and Eison (1991).....	47
ตารางที่ 5	จำนวนคาบเรียนจำแนกตามสาระการเรียนรู้.....	49
ตารางที่ 6	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าที่ (t) ของคะแนน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	51
ตารางที่ 7	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าที่ (t) ของคะแนน ทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	52
ตารางที่ 8	ผลการวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของกลุ่มทดลอง ก่อนและ หลังการทดลอง	54
ตารางที่ 9	ผลการวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของกลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุม หลังการทดลอง	55
ตารางที่ 10	ผลการวิเคราะห์คะแนนทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลัง การ ทดลอง	56
ตารางที่ 11	ผลการวิเคราะห์คะแนนทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง	56
ตารางที่ 12	ระดับพฤติกรรมกรวิเคราะห์ของแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ และเฉลยคำตอบ.....	84
ตารางที่ 13	ค่า IOC ในการพิจารณาความตรงตามเนื้อหาของแบบวัดความสามารถในการคิด วิเคราะห์	111

ตารางที่ 14	ค่า IOC ในการพิจารณาความตรงตามเนื้อหาของแบบวัดทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกในการเรียนภาษาไทย	113
ตารางที่ 15	ค่า IOC ในการพิจารณาความตรงตามเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้	114
ตารางที่ 16	ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) รายข้อของแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ (ค่าความเที่ยงของแบบวัดทั้งฉบับ KR 20 = 0.77)	115

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยมีความสำคัญสำหรับสังคมไทย เนื่องจากเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมที่สร้างความเป็นเอกลักษณ์ของชาติให้ดำรงอยู่ ดังที่ ประเสริฐ วัฒน (2546) กล่าวว่า “ภาษาเป็นวัฒนธรรมสุดท้ายที่แสดงถึงความเป็นไทย เมื่อใดคนไทยเลิกพูดภาษาไทย เราก็คงไม่มีความเป็นไทยหลงเหลืออยู่อีก” นอกจากนี้ ในชีวิตประจำวันภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่คนไทยใช้ติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจธุระ การงาน อีกทั้งยังเป็น เครื่องมือในการแสวงหาและถ่ายทอดความรู้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551: 1)

ภาษาไทยเป็นวิชาที่ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร เพราะถือว่าเป็นภาษาของตนไม่ต้องเรียนรู้ก็สามารถสื่อสารได้ ผู้เรียนจึงรู้สึกเบื่อหน่าย เหตุที่เป็นเช่นนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะครูภาษาไทยส่วนใหญ่ยังยึดติดอยู่กับการจัดการเรียนรู้แบบเดิม ๆ คือใช้วิธีบรรยาย ดังที่ พรทิพย์ แซ่ซ่ง และคณะ (2555: 5) กล่าวถึงสภาพโดยทั่วไปของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสรุปได้ว่า ครูเลือกใช้วิธีการบรรยายเพราะเชื่อว่าเป็นวิธีที่สะดวกและรวดเร็ว แต่วิธีการนี้ครูจะเป็นผู้สร้างความรู้และส่งผ่านความรู้นั้นไปสู่ผู้เรียน โดยที่ผู้เรียนไม่มีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเองเป็นเหตุให้นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของภาษาไทย

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในปัจจุบันควรเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถในการคิดมากกว่า เน้นเพียงการจดจำเนื้อหา ดังที่ พรทิพย์ แซ่ซ่ง และคณะ (2553: 240) กล่าวว่า สมรรถนะด้านการคิดเป็นสมรรถนะสำคัญที่พึงให้เกิดแก่ผู้เรียน เนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบันเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสารที่แพร่หลายอย่างรวดเร็วและมีลักษณะซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้คนในสังคมต้องใช้สมรรถนะด้านการคิดเพื่อสร้างข้อสรุป ตัดสินใจ และประเมินค่าสิ่งต่าง ๆ อยู่เสมอ ดังนั้น การจัดการเรียนรู้เฉพาะเนื้อหาวิชาอาจไม่เพียงพอและไม่เท่าทันต่อสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556: 69) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์เป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต การคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานของการคิดทั้งหมด บุคคลที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จะมีความสามารถด้านอื่น ๆ เหนือกว่าบุคคลทั่วไป ทั้งทางด้านสติปัญญาและการดำเนินชีวิต ดังนั้นการคิดวิเคราะห์จึงมีความสำคัญต่อการเรียนรู้และการใช้ชีวิตของผู้เรียน

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์เป็นส่วนหนึ่งของสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการคิดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 4) และเป็นมาตรฐานประการหนึ่งในการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากความสามารถในการคิดวิเคราะห์เป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเป็นกระบวนการสำคัญในการเรียนรู้ทุกรายวิชาและเป็นทักษะพื้นฐานของการคิดขั้นสูงทุกประเภท (วัชรวิภา เล่าเรียนดี, 2556: 10; ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2557: 56) ดังนั้น ครูจึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ โดยบูรณาการแบบสอดแทรก (infusion instruction) ไปกับสาระการเรียนรู้ เน้นให้นักเรียนเปรียบเทียบสิ่งที่เรียนรู้ พิจารณาความเหมือน ความแตกต่าง พิจารณาเหตุและผลที่เกิดขึ้นเพื่อเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ (จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช, 2544: 30)

แม้ว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์จะเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้เรียน แต่กลับพบว่า ผลการประเมินยังอยู่ในระดับต่ำ ดังจะเห็นได้จากคะแนนทดสอบความถนัดทั่วไป (GAT: general aptitude test) ซึ่งเป็นการวัดศักยภาพนักเรียนเพื่อเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาด้านความสามารถในการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ และแก้โจทย์ปัญหาในปี พ.ศ.2555 2556 และ 2557 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 89.07 102.47 และ 91.38 ตามลำดับ จากคะแนนเต็ม 150 คะแนน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557: 197) ซึ่งถือว่ายังไม่น่าพึงพอใจเท่าที่ควร ผลการประเมินและผลการทดสอบดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าครูต้องศึกษาแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยควรให้ผู้เรียนมีบทบาทในการรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนและเรียนรู้อย่างมีความสุข (พรทิพย์ แซ่ซ่ง และคณะ, 2553: 43) การจัดการเรียนการสอนลักษณะนี้เป็นการเปลี่ยนบทบาทของผู้เรียนจากการเป็น “ผู้รับ” มาเป็น “ผู้เรียน” และเปลี่ยนบทบาทของครูจาก “ผู้สอน” มาเป็น “ผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้” (ทิสนา แคมมณี, 2543: 2) ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ครูในฐานะผู้จัดการเรียนรู้จึงควรปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากผู้ให้ความรู้ มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนที่เป็นฝ่ายรับความรู้ได้มีโอกาสจัดการกับความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจึงปรับเปลี่ยนจากการเรียนรู้เชิงรับ (passive learning) มาเป็นการเรียนรู้เชิงรุก (active learning)

ทัศนคติ คือ ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ หรือท่าทีของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยจะตอบสนองไปในทางที่พึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจ (สุชา จันทร์เอม, 2541: 242; จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2553: 169) และยังมีความสำคัญเนื่องจากช่วยให้บุคคลเข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว สามารถประพฤติตนได้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม ถ้าบุคคลใดมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งใดก็จะทำให้เกิด

ความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งนั้นซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม (สุชา จันท์เอม, 2541: 242; Triandis, 1971: 4-5)

ทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุก (active learning attitudes) เป็นความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งมีลักษณะสำคัญคือเป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ โดยมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การอ่าน การอภิปราย การเขียน นอกเหนือจากการฟัง เน้นการพัฒนาทักษะการคิดมากกว่าการให้ข้อมูล (Bonwell & Eison, 1991)

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องเลือกใช้นวัตกรรมจัดการเรียนรู้เพื่อช่วยพัฒนาความสามารถดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษา พบว่ากระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ที่พัฒนาขึ้นโดย Limbach and Waugh (2010) สามารถนำไปใช้สอนให้นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดและทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ครูกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยระบุพฤติกรรมที่สะท้อนการคิด ให้สอดคล้องกับระดับพุทธิพิสัยของ Bloom's revised taxonomy ที่ปรับปรุงโดย (Anderson & Krathwohl, 2001) เช่น กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ว่า “ผู้เรียนสามารถจำแนกภาพพจน์ชนิดต่าง ๆ ได้” คำว่า “จำแนก” เป็นพฤติกรรมในระดับ “วิเคราะห์” เป็นต้น

ขั้นที่ 2 สอนผ่านการใช้คำถาม ครูใช้คำถามแบบอเนกนัย (divergent questions) ซึ่งเป็นคำถามแบบเปิด (open-ended questions) โดยให้ผู้เรียนมีอิสระในการคิดและอภิปราย เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดของผู้เรียน

ขั้นที่ 3 ปฏิบัติกิจกรรม ครูใช้กิจกรรมที่เป็นการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยการคิดและปฏิบัติ

ขั้นที่ 4 ทบทวนและพัฒนา ครูรวบรวมความคิดเห็นจากนักเรียน โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น 2 minute paper, chain notes, memory matrixes เป็นต้น และให้นักเรียนทบทวนและพัฒนาความเข้าใจที่เรียน โดยการทำแบบฝึกหัด หรือแบบทดสอบ

ขั้นที่ 5 ให้ข้อมูลป้อนกลับและประเมินผลการเรียนรู้ ครูให้ข้อมูลที่เป็นผลการประเมินการเรียนรู้และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการเรียนรู้แก่นักเรียน รวมทั้งให้นักเรียนประเมินการเรียนรู้ของตนเอง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ 5 ขั้น พบว่ามีงานของประภาทิพย์ ภูนคร (2555) ที่ใช้โมเดล 5 ขั้น (5-step model) ของ Duron, Limbach, and Waugh (2006) มาใช้พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อมา Limbach and Waugh (2010) ได้เปลี่ยนชื่อจากโมเดล 5 ขั้น (5-step model) เป็นกระบวนการ 5 ขั้น (5-step

process) และได้ปรับเปลี่ยนรายละเอียดในกระบวนการขั้นที่ 1 โดยนำแนวคิดพุทธิพิสัยของ Bloom's revised taxonomy ที่ปรับปรุงโดย Anderson and Krathwohl (2001) มาใช้แทนแนวคิดพุทธิพิสัยของ Bloom (1956) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำกระบวนการ 5 ขั้น ของ Limbach and Waugh (2010) มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยให้นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งจะเป็นแนวทางให้ครูภาษาไทยสามารถนำไปประยุกต์ในการจัดการเรียนรู้ต่อไป

2. คำถามการวิจัย

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นสามารถพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้หรือไม่ อย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นของกลุ่มทดลอง

3.2 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

3.3 เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นของกลุ่มทดลอง

3.4 เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

4. สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้ พิจารณาจากแนวคิด และผลการวิจัย ดังนี้

Limbach and Waugh (2010) กล่าวว่า กระบวนการ 5 ขั้นสามารถนำไปใช้สอนนักเรียนให้เกิดความสามารถในการคิด และช่วยเสริมสร้างให้เกิดการเรียนรู้เชิงรุก

ประภาทิพย์ ภูนคร (2555) ได้นำกระบวนการ 5 ขั้น ของ Duron, Limbach, and Waugh (2006) ไปใช้จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ได้รับการใช้เทคนิค five-step model มีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการฝึกและในระยะติดตามผลสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญ กลุ่มที่ได้รับการใช้เทคนิค five-step model มีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

หลังการฝึกสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญ และกลุ่มที่ได้รับการใช้เทคนิค five-step model มีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในระยะติดตามผลไม่แตกต่างจากหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญ แต่มีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญ

แนวคิดและผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

4.1 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของกลุ่มทดลองหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของกลุ่มทดลองหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 ทักษะการรู้เชิงรุกของกลุ่มทดลองหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4 ทักษะการรู้เชิงรุกของกลุ่มทดลองหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 (นนทบุรี – พระนครศรีอยุธยา) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

5.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559

5.2 ตัวแปรที่ศึกษา

5.2.1 ตัวแปรจัดกระทำ

- 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น
- 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติ

5.2.2 ตัวแปรตาม

- 1) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์
- 2) ทักษะการรู้เชิงรุก

5.3 **สาระการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้** เป็นส่วนหนึ่งของวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ท 31101 ซึ่งเป็นรายวิชาพื้นฐานในหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม ได้แก่ การอ่าน สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลักษณะของภาษา วรรณคดีเรื่องอิเหนา ตอน ศีกกะหมังกุหนิง และ หัวใจชายหนุ่ม

6. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามกระบวนการ 5 ขั้นของ Limbach and Waugh (2010) ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ครูกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยระบุพฤติกรรมที่สะท้อนการคิด ให้สอดคล้องกับระดับพุทธิพิสัยของ Bloom's revised taxonomy

ขั้นที่ 2 สอนผ่านการใช้คำถาม ครูใช้คำถามแบบอบเนกนัย (divergent questions) ซึ่งเป็นคำถามแบบเปิด (open-ended questions) โดยให้ผู้เรียนมีอิสระในการคิดและอภิปราย

ขั้นที่ 3 ปฏิบัติกิจกรรม ครูใช้กิจกรรมที่เป็นการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยการคิดและปฏิบัติ

ขั้นที่ 4 ทบทวนและพัฒนา ครูรวบรวมความคิดเห็นจากนักเรียน และให้นักเรียนได้ ทบทวนและพัฒนาความเข้าใจบทเรียน โดยการทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบ

ขั้นที่ 5 ให้ข้อมูลป้อนกลับและประเมินผลการเรียนรู้ ครูให้ข้อมูลที่เป็นผลการประเมินและข้อเสนอแนะแก่นักเรียน และให้นักเรียนประเมินการเรียนรู้ของตนเอง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งครูส่วนใหญ่ใช้จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วยขั้นตอน 3 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน ครูสร้างความสนใจของนักเรียน ด้วยการสนทนา ตั้งคำถาม ฟังเพลง ดูรูปภาพ หรือดูวิดีโอที่เกี่ยวข้อกับบทเรียน เพื่อเตรียมความพร้อมและ เชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาบทเรียน

ขั้นที่ 2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีและเทคนิคการสอนที่หลากหลาย เช่น การบรรยาย การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การใช้คำถาม การยกตัวอย่าง ประกอบ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 ชี้นำสรุปบทเรียน ครูให้นักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาของบทเรียน โดยการตอบคำถาม ใช้แผนผังกราฟิก หรือทำแบบฝึกหัด เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจของนักเรียน

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการจำแนกข้อมูลออกเป็น ส่วนย่อย เพื่อหาความสัมพันธ์หรือความเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลดังกล่าว เพื่อนำไปสู่ข้อสรุป วัตถุประสงค์จากแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของ Bloom (1956) ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) การจำแนกส่วนประกอบ 2) การพิจารณาความสัมพันธ์ และ 3) การพิจารณาข้อสรุป

ทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกแล้วแสดงออกมาในรูปแบบของความชอบ ความพึงพอใจ หรือความไม่ชอบ ความไม่พึง พพอใจ วัดได้โดยใช้แบบวัดทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดมาตราประมาณค่าของ Likert และแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ Bonwell and Eison (1991) ซึ่งมีลักษณะสำคัญ 5 ประการ คือ 1) นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติมากกว่าการฟังบรรยาย 2) ครูเน้นการพัฒนา ทักษะของนักเรียนมากกว่าการถ่ายทอดความรู้ 3) นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดขั้นสูง 4) นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น อ่าน เขียน อภิปราย 5) นักเรียนได้สำรวจทัศนคติ และคุณค่าในตัวเอง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 (นนทบุรี – พระนครศรีอยุธยา) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

7. ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิด วิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
2. ได้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และ ทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

- 1.1 กระบวนการ 5 ขั้น ของ Limbach and Waugh
  - 1.1.1 แนวคิดพื้นฐานของกระบวนการ 5 ขั้น
  - 1.1.2 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น
- 1.2 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (analytical thinking ability)
  - 1.2.1 ความหมายและความสำคัญของความสามารถในการคิดวิเคราะห์
  - 1.2.2 องค์ประกอบของความสามารถในการคิดวิเคราะห์
  - 1.2.3 คุณลักษณะของความสามารถในการคิดวิเคราะห์
- 1.3 ทัศนคติ (attitudes)
  - 1.3.1 ความหมายและความสำคัญของทัศนคติ
  - 1.3.2 องค์ประกอบของทัศนคติ
  - 1.3.3 ลักษณะสำคัญของทัศนคติ
  - 1.3.4 การวัดทัศนคติ
- 1.4 การเรียนรู้เชิงรุก (active learning)
  - 1.4.1 ความหมายและความสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก
  - 1.4.2 ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก
  - 1.4.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก
- 1.5 การใช้คำถาม (questioning)
  - 1.5.1 ความหมายและความสำคัญของการใช้คำถาม
  - 1.5.2 ประเภทของคำถาม
  - 1.5.3 แนวทางการใช้คำถามที่ดี

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. กระบวนการ 5 ขั้น ของ Limbach and Waugh

กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) เป็นรูปแบบการสอนที่พัฒนามาจากแนวคิดการกำหนดจุดมุ่งหมายทางการศึกษาระดับพุทธิพิสัยของ Bloom's revised taxonomy (Anderson & Krathwohl, 2001) และแนวคิดเรื่องการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) สามารถนำไปใช้พัฒนาความสามารถในการคิด โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดด้วยการเสนอข้อคิดเห็น ข้อโต้แย้ง ตลอดจนวิพากษ์วิจารณ์ และยังช่วยเสริมสร้างให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้เชิงรุก (Limbach & Waugh, 2010) รายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการ 5 ขั้น มีดังต่อไปนี้

1.1 แนวคิดพื้นฐาน

กระบวนการ 5 ขั้น ของ Limbach and Waugh พัฒนารับขึ้นจากการพบข้อบกพร่องของการเรียนการสอนแบบบรรยาย ซึ่งเป็นการเรียนการสอนที่ได้รับความนิยมมายาวนาน แต่การสอนดังกล่าวไม่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้แบบปฏิบัติ และไม่ช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดของนักเรียน นักเรียนจึงเรียนรู้โดยการท่องจำเนื้อหา มากกว่าใช้กระบวนการคิด และมีบทบาทเป็นผู้รับความรู้มากกว่าผู้สร้างความรู้ (Duron, Limbach, and Waugh, 2006: 160)

Limbach and Waugh (2010: 1-8) ได้พัฒนากระบวนการ 5 ขั้น โดยนำแนวคิดเรื่องการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) มาใช้เพื่อสร้างเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการคิด สามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง และเกิดความเข้าใจอย่างแท้จริงจากการปฏิบัติ นอกจากนี้ยังประยุกต์ใช้แนวคิดเรื่องกำหนดจุดมุ่งหมายทางการศึกษาระดับพุทธิพิสัย (cognitive domain) ของ Bloom's revised taxonomy ที่ปรับปรุงโดย Anderson and Krathwohl (2001) 6 ระดับ ได้แก่ ขั้นจำ ขั้นเข้าใจ ขั้นประยุกต์ใช้ ขั้นวิเคราะห์ ขั้นประเมินค่า และขั้นสร้างสรรค์

1.2 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ของ Limbach and Waugh (2010) ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

ครูพิจารณาความสำคัญของบทเรียน และความรู้พื้นฐานของนักเรียนจากการเรียนที่ผ่านมา แล้วกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยระบุพฤติกรรมที่นักเรียนต้องแสดงออก ให้สอดคล้องกับระดับพุทธิพิสัยของ Bloom's revised taxonomy 6 ระดับ เช่น กำหนด

จุดประสงค์การเรียนรู้ว่า “นักเรียนสามารถจำแนกภาพพจน์ชนิดต่าง ๆ ได้” คำว่า “จำแนก” เป็นพฤติกรรมในระดับ “วิเคราะห์” เป็นต้น

ขั้นที่ 2 สอนผ่านการใช้คำถาม

ครูตั้งคำถามให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ การใช้คำถามจะช่วยให้ครูทราบว่าสิ่งใดบ้างที่นักเรียนเข้าใจอยู่แล้วและสิ่งใดที่ยังไม่เข้าใจ เพื่อพัฒนาให้นักเรียนเกิดความคิดและความเข้าใจใหม่ ๆ ครูต้องมีทักษะการใช้คำถาม คือ ใช้คำถามสั้น กระชับ ตรงประเด็น จัดเตรียมคำถามเป็นขั้นตอน พิจารณาการตอบสนองของนักเรียน ไม่ให้นักเรียนตอบคำถามซ้ำกัน และให้นักเรียนตอบคำถามอย่างทั่วถึง คำถามที่ใช้เป็นคำถามอเนกนัย (divergent questions) ซึ่งเป็นคำถามแบบเปิด (open-ended questions) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีอิสระในการคิด เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

ขั้นที่ 3 ปฏิบัติกิจกรรม

ครูใช้กิจกรรมที่เป็นการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยการคิดและปฏิบัติ กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ใช้ข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิทั้งในและนอกชั้นเรียน 2) ใช้การเรียนรู้จากประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อม และ 3) ใช้การสะท้อนความคิดจากการทำใบงาน การเขียน หรือแฟ้มสะสมผลงาน เช่น การเขียนลงในกระดาษ 1 นาที (one minute paper) คิดเดี่ยว คิดคู่ คิดกลุ่ม (think-pair-share) การแสดงบทบาท (act out) การเขียนบันทึกการเรียนรู้ประจำวัน (my daily journal) เป็นต้น

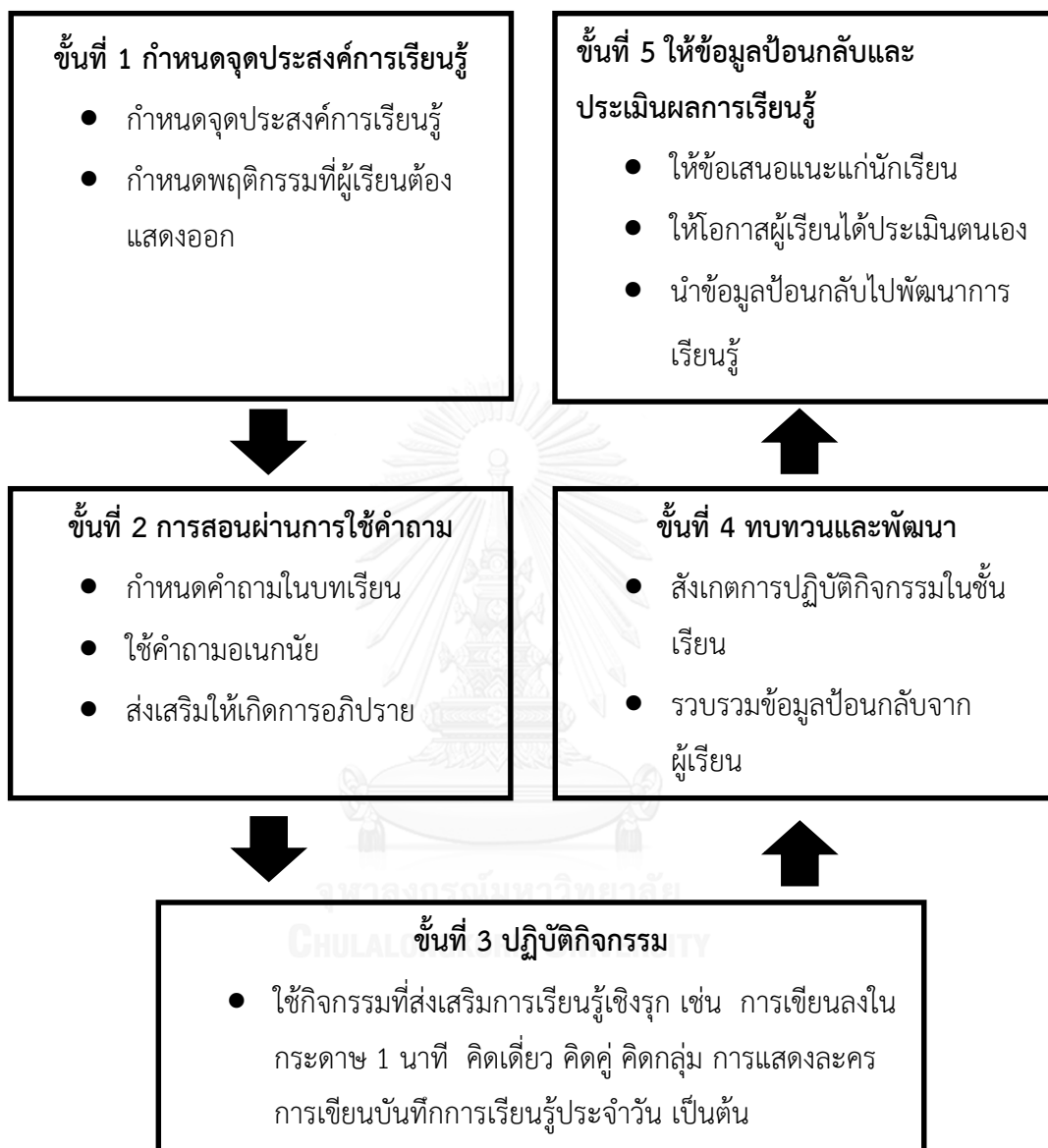
ขั้นที่ 4 ทบทวนและพัฒนา

ครูดูแลการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน แล้วรวบรวมความคิดเห็นของนักเรียนจากการปฏิบัติกิจกรรม โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น 2 minute paper , chain notes , memory matrixes เป็นต้น แล้วให้นักเรียนได้ทบทวนและพัฒนาความเข้าใจบทเรียน โดยการทำแบบฝึกหัด หรือแบบทดสอบ ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่านักเรียนควรพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องใด

ขั้นที่ 5 ให้ข้อมูลป้อนกลับและประเมินผลการเรียนรู้

ครูประเมินคุณภาพการทำงานเพื่อวัดศักยภาพของนักเรียน โดยมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และผลงานของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้นและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินการเรียนรู้ของตนเอง

กระบวนการ 5 ขั้น ของ Limbach and Waugh (2010) สามารถสรุปเป็น
แผนภาพ ดังนี้

2. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (analytical thinking ability)

2.1 ความหมายและความสำคัญของความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์เป็นทักษะพื้นฐานของการคิดขั้นสูงทุกประเภทและเป็นกระบวนการสำคัญในการเรียนรู้ นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายความหมายของการคิดวิเคราะห์ สรุปได้ว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการจำแนก

องค์ประกอบของข้อมูลเป็นส่วนย่อย ๆ และพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบนั้น เพื่อให้เกิดข้อสรุปที่นำไปสู่การประเมินหรือตัดสินใจอย่างถูกต้องเหมาะสม (Bloom, 1956; เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2553: 24; ทิศนา แคมมณี, 2554: 192; รัชรา เล่าเรียนดี, 2556: 10)

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์เป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้ การดำเนินชีวิตและเป็นพื้นฐานของการคิดทั้งหมดช่วยเสริมสร้างสติปัญญา ทำให้ผู้เรียนสามารถพิจารณาสิ่งที่เกิดขึ้นในแง่มุมต่าง ๆ ได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน ไม่ด่วนสรุปเรื่องราวโดยปราศจากความสมเหตุสมผล สามารถแก้ปัญหา ประเมิน ตัดสินใจ และสรุปข้อมูลต่าง ๆ ได้ ดังนั้น บุคคลที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จึงมีความสามารถด้านอื่นเหนือกว่าบุคคลทั่วไปทั้งด้านสติปัญญา และการดำเนินชีวิต (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2557: 67; ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2556: 69; ลักษณ์ สรวิวัฒน์, 2549: 79)

2.2 องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์

Bloom (1956: 138-140) จำแนกองค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ ออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. การจำแนกส่วนประกอบ (analysis of elements) เป็นการแยกแยะองค์ประกอบของข้อมูลออกเป็นหน่วยย่อย หน่วยย่อยนี้อาจพิจารณาได้ชัดเจน หรือไม่ชัดเจน บางข้อความอาจเป็นข้อเท็จจริงหรือข้อคิดเห็นก็ได้ เช่น

- การระบุประเด็น
- การจำแนกข้อเท็จจริงจากสมมติฐาน
- การจำแนกข้อความที่เป็นข้อเท็จจริงกับข้อความที่เป็นความคิดเห็น
- การจำแนกข้อสรุปออกจากข้อความสนับสนุน

2. การพิจารณาความสัมพันธ์ (analysis of relationship) เป็นการกำหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบย่อยต่าง ๆ ทั้งความสัมพันธ์ของสมมติฐาน หลักฐาน และข้อสรุป เช่น

- การทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดต่างๆ ที่ปรากฏในบทอ่าน
- การระบุเหตุผลประกอบการตัดสินใจ
- การระบุข้อเท็จจริงหรือข้อสันนิษฐานที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจหรือข้อโต้แย้งที่สนับสนุนการตัดสินใจนั้น
- การตรวจสอบความเที่ยงของสมมติฐาน
- การจำแนกความสัมพันธ์ของสาเหตุและผล

- การจำแนกความสัมพันธ์ของข้อโต้แย้ง และจำแนกข้อความที่เกี่ยวข้อง
ออกจากข้อความที่ไม่เกี่ยวข้อง

- การหาเหตุผลที่ไม่สมเหตุสมผลในข้อโต้แย้ง
- การระบุรายละเอียดที่สำคัญและไม่สำคัญ

3. การพิจารณาข้อสรุป (analysis of organizational principles)
เป็นการพิจารณาโครงสร้าง ระบบ เพื่อทำความเข้าใจหลักการของสิ่งต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน เช่น

- การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลและองค์ประกอบต่าง ๆ
- การวิเคราะห์รูปแบบงานเขียนในฐานะที่เป็นเครื่องมือเพื่อสื่อความหมาย
- การสรุปจุดประสงค์ ความคิดเห็น และความรู้สึของผู้เขียน
- การสรุปแนวคิดของผู้เขียนที่ปรากฏในงานเขียน
- การวิเคราะห์กลวิธีที่ใช้โน้มน้าว เช่น โฆษณา โฆษณาชวนเชื่อ
- การวิเคราะห์ความคิดเห็นหรืออคติของผู้เขียน

จากองค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ สรุปได้ว่า การคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย การจำแนกส่วนประกอบ การพิจารณาความสัมพันธ์ และการพิจารณาข้อสรุป โดยผู้เรียนจะสามารถตีความ และหาเหตุผลในการแก้ปัญหาได้ ซึ่งต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจและความช่างสังเกต

2.3 คุณลักษณะของความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ทิสนา แคมมณี (2554: 192) เสนอคุณลักษณะของความสามารถในการคิดวิเคราะห์ไว้ 7 ประการ ได้แก่ 1) สามารถระบุวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์ 2) สามารถจัดระบบข้อมูล เรียงราว หรือสิ่งที่วิเคราะห์ 3) สามารถกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ 4) สามารถแยกแยะข้อมูลได้ตามเกณฑ์ และระบุองค์ประกอบของสิ่งที่วิเคราะห์ 5) สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งที่วิเคราะห์ได้ 6) สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ 7) สามารถนำผลการวิเคราะห์มาใช้ในการตอบคำถามตามวัตถุประสงค์

วัชรรา เล่าเรียนดี (2556: 12) เสนอคุณลักษณะของความสามารถในการคิดวิเคราะห์ไว้ 10 ประการ ได้แก่ 1) มีความรอบคอบและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ 2) มีความสามารถในการอ่านและให้เหตุผลได้ทันที 3) ยึดเป้าหมายเป็นหลักในการคิดแก้ปัญหา 4) ใช้คำง่าย ๆ อธิบายความรู้ที่เข้าใจยากให้เข้าใจง่าย 5) สามารถแยกประเด็นย่อยจากปัญหาและเสนอวิธีแก้ปัญหาได้อย่างหลากหลาย 6) กระตือรือร้นที่จะแสวงหาคำตอบและความหมายของสิ่ง

ต่าง ๆ 7) สามารถนำความรู้เดิมมาใช้แก้ปัญหาได้ 8) สามารถระบุสาเหตุและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างหลากหลาย 9) สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลได้ 10) มีความอดทนและแสวงหาวิธีแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน (2557: 24) เสนอคุณลักษณะของความสามารถในการคิดวิเคราะห์ไว้ 5 ประการ ได้แก่ 1) มีความสามารถในการจับประเด็นเรื่องราวต่าง ๆ ได้ดี 2) สามารถจำแนกแยกแยะองค์ประกอบของสิ่งนั้นได้ 3) จัดหมวดหมู่ของสิ่งที่แยกออกมาได้ 4) มองเห็นความสัมพันธ์และความสำคัญของรายละเอียดต่าง ๆ ได้ดี 5) มีความสามารถในการสรุปและประยุกต์ใช้สิ่งที่สรุปได้

จากคุณลักษณะของความสามารถในการคิดวิเคราะห์สรุปได้ว่า ผู้เรียนสามารถแยกแยะ ระบุองค์ประกอบ และอธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ รวมทั้งสามารถสรุปและนำไปประยุกต์ใช้ในขั้นต่อไปได้

3. เอกสารเกี่ยวกับทัศนคติ (attitude)

3.1 ความหมายและความสำคัญของทัศนคติ

ทัศนคติ (attitude) เป็นความรู้สึกหรือท่าทีของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเป็นบุคคล วัตถุ หรือความคิด เมื่อมีประสบการณ์ต่อสิ่งนั้นจะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นทัศนคติเชิงบวกหรือเชิงลบก็ได้ ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้ของแต่ละบุคคล และไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง แต่สามารถสรุปอ้างอิงได้จากพฤติกรรมภายนอกที่แสดงออก ทัศนคติมีความสำคัญเนื่องจากช่วยให้บุคคลเข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว สามารถประพฤติตนได้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม ถ้าบุคคลใดมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งใดก็จะทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งนั้นซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม (Anastasi, 1976: 543; Triandis, 1971: 4-5; จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2553: 169; สุชา จันท์เอม, 2541: 242; สุรางค์ โค้วตระกูล, 2556: 396)

3.2 องค์ประกอบของทัศนคติ

นักวิชาการหลายท่าน (Triandis, 1971: 2-3; ทรงพล ภูมิพัฒน์, 2538: 135-136; ลัดดา กิติวิภาต, 2551: 117; สุชา จันท์เอม, 2541: 242-243) ได้จำแนกองค์ประกอบของทัศนคติออกเป็น 3 ด้าน สรุปได้ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (cognitive component) คือ ความรู้ ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้า เพื่อใช้เป็นเหตุผลในการสรุปหรือประเมินสิ่งเร้านั้น ๆ หากบุคคลมีความรู้หรือความเข้าใจว่าสิ่งใดดีก็มักจะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น ในขณะที่เดียวกันหากมีความรู้หรือความเข้าใจว่าสิ่งใดไม่ดีก็มักจะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (affective component) คือ เมื่อบุคคลมีความรู้ ความเข้าใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากพอแล้วจะส่งผลให้เกิดความรู้สึกแล้วประเมินว่าเกิดทัศนคติที่ดีหรือไม่ดีต่อสิ่งนั้น ๆ

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (behavioral component) คือ การปฏิบัติหรือตอบสนองสิ่งเร้าของบุคคลในทางยอมรับหรือคัดค้าน ซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบด้านความรู้และความรู้สึก

3.3 ลักษณะสำคัญของทัศนคติ

ธีระพร อูวรรณโณ (2535: 2-3) ได้เสนอลักษณะของสำคัญทัศนคติ สรุปได้ดังนี้

1. ทัศนคติมีที่หมาย (attitude object) ที่หมายของทัศนคติอาจเป็นสิ่งของ คน สถานที่ แนวความคิด หรือสถานการณ์ เช่น ทัศนคติของกลุ่มคนวัยรุ่น เสรีภาพของประชาชนที่จะแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่ต้องการ เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่าถ้าที่หมายของทัศนคติมีความเฉพาะเจาะจงจะสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ง่ายยิ่งขึ้น เช่น การเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่คนมีต่อนักการเมืองคนหนึ่งง่ายกว่าการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของคนที่มีต่อพรรคการเมือง เป็นต้น

2. มีการระบุในแง่ดี ไม่ดี (evaluative aspect) ทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ จะแสดงออกทั้งในแง่ดีและไม่ดี เช่น ทัศนคติที่มีต่อชาวเขมรอพยพอาจแสดงออกในแง่ดีคือ มีความเห็นอกเห็นใจ หรืออาจแสดงในแง่ไม่ดี คือ คนไทยในชนบทลำบากมากพออยู่แล้วรัฐบาลจะต้องมาดูแลบุคคลเหล่านี้อีก เป็นต้น

3. มีลักษณะค่อนข้างคงทน (relatively enduring) แม้นักจิตวิทยาจะไม่ถือว่าทัศนคติเป็นสิ่งถาวร แต่ทัศนคติมีความคงทนพอสมควรจนกว่าจะมีเหตุผลใด ๆ ทำให้ทัศนคติเปลี่ยนแปลงไป

4. ความพร้อมในการตอบสนอง (readiness for response) บุคคลมีความพร้อมในการตอบสนองที่หมายของทัศนคติ ตามความรู้สึกที่มีต่อที่หมายนั้น ๆ โดยไม่ได้หมายความว่าทัศนคติเป็นพฤติกรรม แต่เป็นเพียงความพร้อมที่จะกระทำหรือตอบสนองเท่านั้น เช่น บุคคลใดอาจมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อความสกปรก จึงมีความพร้อมที่จะตอบสนองด้วยการทำความสะอาด

แต่การที่กระทำหรือตอบสนองนั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์และสภาพแวดล้อม คือ อาจจะลงมือทำความสะอาด สิ่งให้คนอื่นทำ หรือเดินหนีไปจากสถานการณ์นั้น ๆ ก็ได้

เดิมศักดิ์ คทวนิช (2546: 313-314) ได้เสนอลักษณะสำคัญของทัศนคติสรุปได้ดังนี้

1. ทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ โดยไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ประชาชนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อนักการเมืองไทย เพราะประชาชนมีประสบการณ์จากนักการเมืองว่าชอบซื้อเสียง ทูจริต คอร์รัปชัน เป็นต้น
2. ทัศนคติเป็นตัวกำหนดรูปแบบของพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อบุคคลหรือสถานการณ์ ส่วนใหญ่แล้วถ้าบุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง บุคคลนั้นก็ย่อมแสดงพฤติกรรมไปในทิศทางเดียวกันกับทัศนคติที่มีอยู่ด้วย
3. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ถ้าบุคคลมีความรู้หรือได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งใดเพิ่มขึ้นย่อมสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีอยู่เดิมได้ด้วย
4. ทัศนคติสามารถถ่ายทอดได้ การถ่ายทอดทัศนคติมักจะเกิดจากการเลียนแบบจากการบอกเล่าของคนใกล้ชิดหรือบุคคลที่เชื่อถือศรัทธา

จากลักษณะสำคัญของทัศนคติ สรุปได้ว่า ทัศนคติต้องมีที่หมาย มีการระบุแง่ดีหรือไม่ดี ค่อนข้างคงทน และมีความพร้อมในการตอบสนอง โดยจะเกิดจากการเรียนรู้ สามารถเปลี่ยนแปลงและถ่ายทอดได้ และเป็นตัวกำหนดรูปแบบพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกได้

CHULALONGKORN UNIVERSITY

3.4 การวัดทัศนคติ

การวัดทัศนคติเป็นสิ่งที่วัดได้ยาก ไม่เหมือนกับการวัดทางกายภาพอื่น ๆ ที่สามารถวัดได้โดยตรง เนื่องจากทัศนคติเป็นท่าทีทางจิตก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมออกไป ด้วยเหตุนี้ การวัดทัศนคติต้องอาศัยการตอบสนองเป็นถ้อยคำหรือพฤติกรรมภายนอก การวัดทัศนคติจะทำให้เราเข้าใจทัศนคติของบุคคล และสามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลได้ (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2553: 189; สุชา จันท์เอม, 2541: 243)

นักวิชาการหลายท่าน (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2553: 189; ฌัญญุภรณ์ หลาวทอง, 2559: 67-68; ชีระพร อูวรรณโณ, 2535: 19; นวลศิริ เปาโรหิตย์, 2554: 135; สุชีรา ภัทรายุตวรรตน์, 2556: 149) กล่าวว่า แบบวัดทัศนคติที่มีผู้นิยมใช้อย่างแพร่หลาย เนื่องจากสร้างได้ไม่ยุ่งยาก มีความเชื่อมั่นสูง และสามารถได้คำตอบที่ครอบคลุม คือ มาตรฐานค่าของลิเคอร์ท

(Likert, 1932) ซึ่งเป็นมาตรวัดที่ประกอบด้วยชุดข้อความเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดความคิดเห็นของบุคคลต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งมีจำนวนข้อความทั้งทางบวกและทางลบ การตอบข้อความอาจเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว ซึ่งแต่ละข้อความจะให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึก 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง (strongly agree) เห็นด้วย (agree) ไม่แน่ใจ (undecided) ไม่เห็นด้วย (disagree) และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (strongly disagree) การให้คะแนนจะมีการรวมคะแนนในแต่ละข้อความ เรียกว่า คะแนนรวม (summated scales) คะแนนรวมทั้งหมดจะแสดงถึงทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ

สุชีรา ภัทรายุตวรรตน์ (2556: 152) ได้กล่าวถึง การสร้างมาตรวัดของลิเคอร์ท (Likert) ไว้ ดังนี้

1. สร้างข้อความเชิงความคิดเห็น ความเชื่อ ความรู้สึก ไม่ควรเป็นข้อความที่เป็นข้อเท็จจริง
2. ใช้ข้อความที่ชัดเจน ตรงประเด็น และหลีกเลี่ยงข้อความที่มีความหมายกำกวม คำถามแต่ละข้อควรวัดเพียงประเด็นเดียว
3. ควรมีข้อความทั้งทางบวก (positive item) และทางลบ (negative item) ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน เนื่องจากมาตรวัดทัศนคติที่มีคำตอบในแต่ละข้อเหมือนกันหมดนั้น เช่น มีคำตอบอยู่ในสเกลที่มีน้ำหนักลดหลั่นกันลงมาตามลำดับนั้นทำให้ง่ายต่อการแก้งตอบเพื่อให้คำตอบไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง
4. ไม่ควรสร้างข้อความในรูปแบบถามความคิดเห็นที่เป็นกลางหรือรุนแรง เพราะจะทำให้ไม่ทราบความแปรปรวนในการวัด
5. กำหนดระดับ (scale) ของการตอบสนองในแต่ละข้อความหรือตัวเลือกที่ให้ผู้ตอบเลือกตอบ

ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ (2557: 146) ได้กล่าวถึง การสร้างมาตรวัดของลิเคอร์ท (Likert) ไว้ ดังนี้

1. กำหนดนิยามคุณลักษณะที่จะวัดในเชิงปฏิบัติการ
2. รวบรวมหรือสร้างข้อความที่เป็นพฤติกรรมซึ่งแสดงถึงคุณลักษณะที่จะวัด เช่น สร้างแบบวัดทัศนคติต่อวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน เมื่อกำหนดนิยามของทัศนคติได้แล้ว สร้างข้อความใน 2 ลักษณะ คือ ลักษณะคล้อยตามหรือเห็นด้วย (favorable statements) เป็นข้อความในทางบวก คือในด้านดี และลักษณะขัดแย้งหรือไม่เห็นด้วย (unfavorable statements) เป็นข้อความในทางลบ คือในด้านต่อต้านหรือปฏิเสธ
3. กำหนดน้ำหนักในการตอบแต่ละระดับ โดยใช้วิธีการดังนี้

<u>ข้อความทางบวก</u>	<u>น้ำหนักคะแนน</u>	<u>ข้อความทางลบ</u>	<u>น้ำหนักคะแนน</u>
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5
เห็นด้วย	4	ไม่เห็นด้วย	4
เฉย ๆ ไม่แน่ใจ	3	เฉย ๆ ไม่แน่ใจ	3
ไม่เห็นด้วย	2	เห็นด้วย	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1

4. พิจารณาตรวจสอบข้อความที่รวบรวมได้ให้มีความชัดเจนทางภาษา
5. นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบว่าข้อความแต่ละข้อความแสดงถึงคุณลักษณะที่จะวัดหรือไม่ เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและความตรงตามโครงสร้าง
6. ปรับปรุงแก้ไขข้อความตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
7. จัดข้อความเป็นชุดโดยสุ่มข้อความคละกัน จัดเป็นแบบสอบถามนำไปทดลองใช้ (try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากพอสมควร
8. นำผลการทดลองมาใช้วิเคราะห์คุณภาพเพื่อคัดเลือกข้อความที่มีอำนาจจำแนกสูง กล่าวคือ เป็นข้อความที่จำแนกได้ว่าผู้ใดมีความเห็นในทางบวกหรือทางลบมากกว่ากัน โดยใช้วิธีการทดสอบด้วย t-test ดังนี้
  - 8.1 ตรวจสอบให้คะแนนแต่ละข้อตามน้ำหนักคะแนนที่กำหนดไว้
  - 8.2 รวมคะแนนของผู้ตอบแต่ละคน
  - 8.3 เรียงลำดับจากผู้ได้คะแนนมากไปหาผู้ได้คะแนนน้อย
  - 8.4 แบ่งเป็นกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำโดยใช้เทคนิค 25% คือ ให้กลุ่มสูงมี 25% และกลุ่มต่ำมี 25% ส่วนตรงกลางไม่นำมาวิเคราะห์
  - 8.5 หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความแปรปรวน (S^2) ของคะแนนในแต่ละข้อของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ
  - 8.6 นำมาหาค่าอำนาจจำแนก
9. นำข้อความที่คัดเลือกได้ทั้งหมดมาจัดเรียงเป็นแบบสอบถามโดยการสุ่มและจัดพิมพ์เป็นฉบับ
10. ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

4. การเรียนรู้เชิงรุก (active learning)

4.1 ความหมายและความสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก

การเรียนรู้เชิงรุก (active learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การพูด การอ่าน การอภิปราย การเขียน นอกเหนือจากการฟัง โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง ไม่ใช่เป็นเพียงผู้รับความรู้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิด การเรียนรู้เชิงรุกจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด เพราะผู้เรียนจะเกิดความเข้าใจบทเรียนเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีโอกาสคิดและปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน (Bonwell & Eison, 1991: 19; Limbach & Waugh, 2012: 12; สถาพร พงศพิศกุล, 2555: 5)

4.2 ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก

Bonwell and Eison (1991: 2) ได้เสนอลักษณะของการเรียนรู้เชิงรุกไว้ 5 ประการ ได้แก่ 1) ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติมากกว่าการฟังบรรยาย 2) ครูเน้นการพัฒนาทักษะของผู้เรียนมากกว่าการถ่ายทอดความรู้ 3) ผู้เรียนเกิดความสามารถในการคิดขั้นสูง 4) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น อ่าน เขียน อภิปราย 5) ผู้เรียนได้สำรวจทัศนคติและคุณค่าในตัวเอง

สถาพร พงศพิศกุล (2555: 9) ได้เสนอลักษณะของการเรียนรู้เชิงรุกไว้ 4 ประการ ดังนี้ 1) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากกว่าการฟังบรรยาย 2) ให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดความรู้ให้น้อยลงและเน้นการพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้มากขึ้น 3) ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านกิจกรรม และสื่อนวัตกรรม 4) เน้นบทบาทให้ผู้เรียนได้ค้นหาคุณค่าและค่านิยมของตนเอง

เนาวนิตย์ สงคราม (2557: 39-40) ได้เสนอลักษณะของการเรียนรู้เชิงรุกไว้ 6 ประการ ดังนี้ 1) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย 2) มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันและผู้เรียนกับครู โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการฟัง พูด อ่าน คิด และเขียนในการลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง 4) ให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิดไปสู่ระดับที่สูงขึ้น 5) ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาและเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ 6) ผู้เรียนพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2559: 6) ได้เสนอลักษณะของการเรียนรู้เชิงรุกไว้ 3 ประการ ดังนี้ 1) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม ได้แก่ การอ่าน การสืบค้น การอภิปราย การสรุป และการสร้างความรู้ การเขียน และการนำเสนอมากกว่าเป็นผู้รับฟังความรู้จากครูเพียงผู้เดียว 2) ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า ซึ่งลดกระบวนการถ่ายทอดสารสนเทศให้แก่ผู้เรียน 3) ผู้เรียนได้รับการบ่มเพาะพัฒนาคุณธรรม เจตคติ และคุณค่าที่มีอยู่ในตัวผู้เรียน

สรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก คือ การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกเพื่อพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของนักเรียน ตลอดจนเกิดทัศนคติเชิงบวกและแรงจูงใจในการเรียน

4.3 การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

McKinney (2011) เสนอตัวอย่างการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก สรุปได้ดังนี้

1. การคิดเดี่ยว คิดคู่ คิดกลุ่ม (think-pair-share) แบ่งกลุ่มนักเรียนให้คิดเกี่ยวกับประเด็นที่กำหนด แต่ละคนประมาณ 2-5 นาที (think) จากนั้นให้แลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนอีกคนประมาณ 3-5 นาที (pair) และนำเสนอความคิดเห็นต่อนักเรียนทั้งหมด (share)
2. กลุ่มเรียนรู้แบบร่วมมือ (collaborative learning groups) ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกับผู้อื่นกลุ่มละ 3-6 คน
3. ผู้เรียนทบทวนบทเรียน (student-led review sessions) ให้นักเรียนทบทวนความรู้และข้อสงสัยต่าง ๆ ในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ โดยครูจะให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา
4. เกม (games) ครูนำเกมมาบูรณาการกับการเรียนการสอน ซึ่งสามารถใช้เกมได้ในทุกขั้นของการจัดการเรียนรู้
5. การวิเคราะห์วิดีโอทัศน์ (analysis or reactions to videos) ให้นักเรียนดูวิดีโอทัศน์ 5-20 นาที แล้วให้แสดงความคิดเห็น หรือสะท้อนความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ดู โดยใช้การอภิปราย การเขียน หรือการสรุปเนื้อหาเป็นกลุ่ม
6. การโต้วาที (student debates) ให้นักเรียนนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการเรียนรู้โต้แย้งกับอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อยืนยันแนวความคิดของกลุ่ม
7. การให้ผู้เรียนสร้างแบบทดสอบ (student generated exam questions) ให้นักเรียนสร้างแบบทดสอบจากสิ่งที่ได้เรียนรู้

8. การทำวิจัยขนาดเล็กหรือโครงการงาน (mini-research proposals or projects) ให้นักเรียนกำหนดประเด็นที่ต้องการเรียนรู้ วางแผนการเรียนรู้ สรุปความรู้หรือสร้างผลงาน และสะท้อนความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้

9. การวิเคราะห์กรณีศึกษา (analyze case studies) ให้นักเรียนศึกษากรณีศึกษา แล้ววิเคราะห์และแลกเปลี่ยนความคิด หรือหาแนวทางการแก้ปัญหา แล้วนำเสนอในชั้นเรียน

10. การเขียนบันทึกการเรียนรู้ (keeping journals or logs) ให้นักเรียนสรุปความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ของตนเอง

11. การเขียนจดหมายข่าว (write and produce a newsletter) ให้นักเรียนร่วมกันจัดทำจดหมายข่าว ประกอบด้วยบทความ ข้อมูลสารสนเทศ ข่าวสาร และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แล้วนำไปเผยแพร่

12. การเขียนแผนผังมโนทัศน์ (concept mapping) ให้นักเรียนเขียนแผนผังมโนทัศน์ เพื่อนำเสนอความคิดรวบยอดและเชื่อมโยงความคิดต่าง ๆ อาจทำเป็นรายบุคคลหรืองานกลุ่ม แล้วนำเสนอผลงานและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคนอื่น ๆ แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

Limbach and Waugh (2012: 6-9) เสนอตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก สรุปได้ดังนี้

1. บัตรคำสร้างความคุ้นเคย (getting acquainted note card) แจกบัตรคำให้นักเรียนก่อนเริ่มหรือจบคาบเรียนแรก แล้วให้เขียนชื่อและข้อมูลเกี่ยวกับตนเองและตอบคำถามต่างๆ เช่น อยากให้ครูรู้อะไรเกี่ยวกับนักเรียนบ้าง นักเรียนอยากเรียนอะไร นักเรียนอยากรู้อะไรเกี่ยวกับครู เป็นต้น

2. เรามีอะไรที่เหมือนกันบ้าง ? (what do we have in common ?) ให้นักเรียนจับคู่กับเพื่อน แล้วใช้เวลาสองนาทีเพื่อจดสิ่งที่คล้ายกันให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ อาจเป็นลักษณะทางกายภาพ ครอบครัว กีฬา ความชื่นชอบ ฯลฯ เมื่อครบสองนาทีแล้วให้เปลี่ยนคู่ ทำแบบเดิมซ้ำอีกครั้งจนครบ 3 คู่

3. การทดสอบพื้นความรู้เดิม (background knowledge probe) เมื่อเริ่มวิชาเรียน หรือเริ่มบทเรียนใหม่ ให้นักเรียนตอบคำถามสั้น ๆ เกี่ยวกับบทเรียนและต้องการเรียนรู้อะไร เพื่อพิจารณาว่านักเรียนคนใดที่มีความรู้เหล่านั้นแล้ว และนำไปวางแผนการเรียนรู้

4. จดหมายถึงอาจารย์ (dear professor letter) ให้นักเรียนส่งจดหมายถึงครูโดยไม่ลงชื่อ ในประเด็นที่กำหนด

5. แบ่งปันความสนใจ (share your interests) ให้นักเรียนทำแบบประเมินเพื่อระบุความสนใจ ความชอบ และทัศนคติของตนเองที่มีต่อวิชา หรือกิจกรรมที่สนใจ เช่น กิจกรรมที่ชอบทำ เพลงที่ชอบฟัง ภาพยนตร์ที่ชอบดู เป็นต้น ทั้งนี้ ครูควรตอบคำถามด้วย นักเรียนจะได้ทำ ความรู้จักครูมากขึ้น เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดในชั้นเรียน

6. การทดสอบหนึ่งนาที (one-minute paper) ให้นักเรียนตอบคำถามสั้น ๆ ตอนต้นคาบเรียน โดยใช้คำถามปลายเปิดและส่งกลับมาให้ครูตรวจ จากนั้นร่วมกันอภิปราย คำตอบที่ได้รับ

7. ความเรียงขนาดสั้นในชั้นเรียน (mini class essay) ให้นักเรียนสนทนาเกี่ยวกับบทเรียน แล้วช่วยกันกำหนดคำถามแล้วเขียนตอบคำถามเป็นความเรียง

8. สอบออนไลน์ก่อนเรียน (pre-class online reading quiz) ครูสร้างแบบทดสอบย่อยออนไลน์เพื่อประเมินความเข้าใจการอ่าน โดยให้นักเรียนทำก่อนอภิปรายในชั้นเรียน

9. อะไรอยู่ในหมวก (what's in the hat?) ครูเขียนแนวคิด ประเด็น หรือ คำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนในบัตรคำ แล้วใส่บัตรคำไว้ในหมวกให้นักเรียนหยิบบัตรคำจากหมวก คนละใบ หรือคู่ละใบ ให้นเวล่านักเรียน 5 นาทีเขียนอธิบายเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นในบัตรคำที่ กิจกรรมนี้สามารถใช้บททวนหรือใช้ทดสอบในตอนท้ายคาบเรียนได้

10. บัตร ABCDE (ABCDE flashcards) นักเรียนแต่ละคนตั้งคำถามแบบเลือกตอบ ครูรวบรวมคำถามแล้วนำมาให้นักเรียนตอบ โดยการชูบัตรที่มีตัวอักษร A B C D E เพื่อเลือกคำตอบที่คิดว่าถูกต้องพร้อมกัน หรืออาจทำบัตรโดยใช้ตัวอักษร T และ F ในกรณีที่เป็นการตอบแบบถูก – ผิด กิจกรรมนี้จะช่วยให้ครูทราบว่านักเรียนเข้าใจบทเรียนหรือไม่

11. นิ้วหัวแม่มือแสดงความเห็น (thumbs up, thumbs down, thumbs sideways) ครูบอกข้อมูลและให้นักเรียนยกนิ้วหัวแม่มือขึ้นหากเห็นด้วยกับคำกล่าวนั้นเอา นิ้วหัวแม่มือชี้ลงหากไม่เห็นด้วย หรือชี้ไปข้าง ๆ หากไม่มีความเห็น และอภิปรายความคิดเห็นร่วมกัน

12. บันทึกการอ่านประจำสัปดาห์ (weekly reading log) ให้นักเรียนเขียนบันทึกการอ่านประจำสัปดาห์ซึ่งเป็นการตอบคำถามที่กำหนดไว้

13. มุ่งสู่คำถาม (heading to question) ครูกำหนดประเด็นจากบทอ่าน และให้นักเรียนตั้งคำถาม 5-10 คำถาม โดยแต่ละคำถามจะต้องมีคำตอบในบทอ่าน พร้อมทั้ง อภิปรายคำตอบร่วมกัน

14. การสรุปความในหนึ่งประโยค (one-sentence summary) ให้ผู้เรียน ข้อความหรือประโยค โดยตอบคำถามว่า “ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร และทำไม” เกี่ยวกับ ประเด็นในบทเรียนที่ผู้สอนกำหนดให้

15. การสอบย่อย (pop quiz) ให้นักเรียนหยิบบอลลูกและจัดกลุ่มตามสี
อภิปรายประเด็นที่ได้รับโดยใช้เวลา 5-10 นาที จากนั้นเลือกผู้แทนออกมานำเสนอผลการศึกษาให้
เพื่อนในชั้นเรียนฟัง
16. บัตรเบ็ดเตล็ด (card trivia) นำบัตรคำถามที่มีหมายเลขกำกับไว้
ด้านหน้าติดลงบนโต๊ะเรียน จากนั้นเรียกนักเรียนให้ตอบคำถามเรียงตามหมายเลขบัตรโดยใช้เวลาคน
ละ 2 นาที หากนักเรียนคนใดตอบคำถามไม่ได้ อาจแลกเปลี่ยนบัตรคำถามกับเพื่อนในชั้นเรียน
17. คิดเดี่ยว/คิดคู่/คิดกลุ่ม (think pair share) ให้นักเรียนคิดหรือเขียน
คำตอบตามประเด็นที่กำหนดให้ จากนั้นแลกเปลี่ยนความคิดกับคู่ของตนเองและแลกเปลี่ยนความคิด
กับเพื่อนในชั้นเรียน
18. กระตุ้นการตอบสนอง (add on responses) ให้นักเรียนแสดงความคิด
เห็นเพิ่มเติมจากสิ่งที่เพื่อนได้พูดไป โดยที่ความคิดของนักเรียนจะกระตุ้นโดยการตอบคำถามของ
นักเรียนอีกคนหนึ่ง
19. ข้อดีและข้อเสีย (pro/con) แบ่งนักเรียนออกเป็นสองกลุ่มเพื่อ
อภิปรายและโต้แย้งในประเด็นที่กำหนด
20. การระดมสมองในโลกจริง (real world-brainstorming) ให้นักเรียน
ระดมสมองเกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลก
21. ค้นหาและค้นคว้า (discover and search) ให้นักเรียนตรวจสอบการ
เรียนรู้ของตนเองโดยใช้คำถาม เช่น นักเรียนได้รับความรู้อะไรบ้าง เรื่องใดที่นักเรียนเข้าใจใน
การเรียนวันนี้ มีสิ่งใดที่ยังสงสัยและหาคำตอบไม่ได้ เป็นต้น
22. แผนผังมโนทัศน์ (concept map) แบ่งกลุ่มนักเรียนเขียนแผนภาพ
แสดงความสัมพันธ์ของสิ่งที่ได้เรียนรู้ในชั้นเรียนแล้วนำมาอภิปรายในชั้นเรียน
23. ผลัดกันสัมภาษณ์ (interview give and take) ให้นักเรียนจับคู่กับ
เพื่อนแล้วผลัดกันสัมภาษณ์คู่ของตนเกี่ยวกับประเด็นที่กำหนด จากนั้นให้รายงานว่าได้ข้อมูลอะไรบ้าง
24. รายงานการเรียนรู้ (report your learning) ให้นักเรียนนำเสนอ 5
นาทีและสรุปเนื้อหาสั้น ๆ ให้เพื่อนในชั้นเรียนมีส่วนร่วมในการถามคำถาม รายงานนี้อาจอยู่ในรูปของ
การเขียนก็ได้
25. แสดงบทบาท (act out) ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติโดยใช้บทบาทที่ครู
แก้ไขแล้ว หลังจากนั้นให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับประเด็นที่แสดง

5. การใช้คำถาม (questioning)

5.1 ความสำคัญของการใช้คำถาม

การใช้คำถามมีความสำคัญมากในการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากช่วยให้ผู้สอนได้สำรวจความรู้เดิมและเสริมสร้างความสนใจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนจับประเด็นสำคัญของเนื้อหาได้ สามารถพัฒนาความคิดของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนอภิปรายเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ ยังช่วยในการประเมินผลการเรียนรู้และการสอนอีกด้วย การใช้คำถามเกิดขึ้นได้ตลอดระยะเวลาของการจัดการเรียนรู้ คำถามที่ดีและเหมาะสมจะช่วยให้ผู้สอนประเมินความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับบทเรียน และทราบว่าผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในแง่ต่าง ๆ ได้อย่างไร (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2557: 6; อธิรุทธิ์ เสนิงค์ ณ อยุธยา, 2554: 18-19; ศักดิ์ศรี ปาณะกุล และคณะ, 2556: 169)

5.2 ประเภทของคำถาม

ชนาธิป พรกุล (2554: 177-184) แบ่งประเภทของคำถามโดยใช้เกณฑ์ 2 เกณฑ์ คือ เกณฑ์กระบวนการคิด และเกณฑ์ลักษณะคำตอบ สรุปได้ดังนี้

1. เกณฑ์กระบวนการคิด เริ่มต้นตั้งแต่การคิดระดับต่ำไปถึงระดับสูง หรือจากความรู้ไปยังการประเมิน ตามแนวทางการจัดระดับความคิดของบลูม (Bloom's taxonomy) 6 ระดับ ได้แก่ ความรู้ (knowledge) ความเข้าใจ (comprehension) การนำไปใช้ (application) การวิเคราะห์ (analysis) การสังเคราะห์ (synthesis) การประเมิน (evaluation)

2. เกณฑ์ลักษณะคำตอบ ลักษณะคำตอบมี 2 ประเภท คือ

2.1 คำถามเอกนัย (convergent questions) เป็นคำถามที่ให้ผู้เรียนตอบข้อความเฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว ครูมักใช้คำถามเกี่ยวกับเนื้อหา ข้อเท็จจริง ผู้เรียนเริ่มการคิดจากเรื่องกว้างแล้วพบคำตอบเดียว คำที่ใช้ถาม ได้แก่ ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อใด รวมทั้งคำถามถูก-ผิด ครูใช้คำถามชนิดนี้ เพื่อทบทวนบทเรียน ย้ำประเด็นสำคัญ หรือใช้ในการสอนแบบอุปนัย ที่ต้องถามคำถามจำนวนมากเพื่อนำไปสู่ข้อสรุป

2.2 คำถามอเนกนัย (divergent questions) เป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีคำตอบที่แตกต่างกัน เป็นคำถามเกี่ยวกับกระบวนการ ความคิดเห็น การตั้งสมมุติฐาน การประเมิน ผู้เรียนเริ่มคิดจากสิ่งเฉพาะเจาะจง แล้วพบคำตอบที่หลากหลาย เป็นการ

คิดระดับวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมิน คำที่ใช้ถาม ได้แก่ ทำไม อย่างไร เพราะเหตุใด ครูควรใช้คำถามชนิดนี้บ่อย ๆ เพื่อฝึกทักษะการคิดระดับสูง

ธีรยุทธ์ เสนิงวงศ์ ณ อยุธยา (2554: 18-20) แบ่งคำถามออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. คำถามที่ใช้ความคิดพื้นฐานหรือคำถามระดับต่ำ เป็นคำถามที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริง การทบทวนความรู้ และการให้ความหมายของคำ คำถามประเภทนี้ ได้แก่ คำถามให้สังเกต คำถามทบทวนความจำ คำถามให้บอกความหมายหรือคำจำกัดความ คำถามบ่งชี้
2. คำถามเพื่อการคิดค้นและขยายความคิดหรือคำถามระดับสูง เป็นคำถามที่มุ่งเน้นให้นักเรียนใช้ความคิด โดยอาจนำความรู้และประสบการณ์เดิมมาเป็นพื้นฐานในการคิด หรืออาจเป็นการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ก็ได้ คำถามประเภทนี้ ได้แก่ คำถามให้อธิบาย คำถามให้เปรียบเทียบ คำถามให้จำแนกแยะแยะ คำถามให้ยกตัวอย่าง คำถามให้สรุป คำถามให้ประเมินหรือตัดสินใจเลือกเอากรณีใดกรณีหนึ่ง

ประเภทของคำถามข้างต้น สรุปได้ว่า ประเภทของคำถามแบ่งได้ 3 ลักษณะ คือ แบ่งตามระดับความคิดพุทธิพิสัยของบลูม (Bloom's taxonomy) 6 ระดับ ได้แก่ คำถามความรู้ ถามความเข้าใจ ถามการนำไปใช้ ถามการวิเคราะห์ ถามการสังเคราะห์ และถามการประเมินค่า แบ่งตามลักษณะของคำตอบ 2 ประเภท ได้แก่ คำถามเอกนัย และคำถามแบบอนเอกนัย และแบ่งตามระดับของคำถาม 2 ประเภท ได้แก่ คำถามระดับต่ำ และคำถามระดับสูง

5.3 แนวทางการใช้คำถามที่ดี

ชนาธิป พรกุล (2554: 184-186) กล่าวถึง แนวทางการการใช้คำถามที่ดีไว้ ดังนี้

1. เตรียมคำถามสำคัญเพื่อใช้เป็นกรอบของบทเรียน และให้ทิศทางการจัดกิจกรรมคิดระดับสูง (วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า) โดยนำจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อมาตั้งคำถามอย่างน้อยจุดประสงค์ละ 1 คำถาม และครูควรเตรียมคำถามที่จะใช้ถามต่อจากการตอบของผู้เรียน ครูจะต้องคาดเดาว่าผู้เรียนจะตอบคำถามของครูอย่างไร ครูจะใช้คำตอบของผู้เรียนถามต่ออย่างไร ครูควรบันทึกคำถามเหล่านี้ลงในแผนการจัดการเรียนรู้ด้วย
2. คำถามมีความชัดเจนและเฉพาะเจาะจง หลีกเลี่ยงการใช้คำถามที่คลุมเครือ การถามคำถามควรถามครั้งละ 1 คำถาม การถามครั้งละหลายคำถามจะทำให้ผู้เรียนสับสนและเกิดความเครียด คำถามที่ชัดเจนจะทำให้ได้คำตอบที่ถูกต้องตรงตามความต้องการของครู

3. ปรับคำถามให้เหมาะกับระดับความสามารถของผู้เรียนจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจ และลดความกังวล ในชั้นปกติที่ผู้เรียนมีระดับความรู้ความสามารถที่หลากหลาย ครูควรใช้ภาษาง่าย ๆ และควรถามคำถามด้วยท่าทางที่เป็นธรรมชาติ

4. จัดลำดับคำถามที่จะถามโดยคำนึงถึงความสามารถทางสติปัญญา ความเข้าใจ เนื้อหา และจุดประสงค์ของบทเรียน ถามคำถามอย่างตั้งใจ และมีจุดเน้นจะทำให้ผู้เรียนพัฒนาการคิดและการเรียนรู้

5. ใช้คำถามหลายระดับ คำถามระดับความรู้เป็นคำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจพื้นฐาน และใช้เป็นฐานของการถามให้คิดในระดับสูง ครูใช้คำถามระดับสูงเพื่อฝึกกระบวนการคิดแบบต่าง ๆ

6. ให้ความสนใจคำตอบของผู้เรียน ถ้าคำตอบไม่ชัดเจน ให้ผู้เรียนเรียบเรียงประโยคแล้วตอบอีกครั้ง ถ้าเป็นคำตอบจากความจำ ให้ผู้เรียนยกตัวอย่าง หรือให้เหตุผลเพิ่มเติมพยายามให้ผู้เรียนตอบคำถามด้วยข้อความที่ชัดเจน มีการขยายความ และให้เหตุผลสนับสนุนความคิดของตน

7. ให้ความเวลาผู้เรียนคิดหาคำตอบหลังการถาม ครูควรคอยประมาณ 3-5 วินาที ก่อนจะถามคำถามนั้นใหม่อีกครั้ง โดยใช้คำถามเดิมหรือปรับข้อความให้ง่ายขึ้น เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนเข้าใจคำถาม การให้เวลาผู้เรียนคิดหาคำตอบที่เพียงพอจะทำให้ผู้เรียนจำนวนมากคิดหาคำตอบ และคำตอบที่ได้มักมีความยาว และใช้ความคิดระดับสูง

8. ใช้คำถามเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง เช่น นำคำถามยาก ๆ มาแยกเป็นคำถามย่อย ๆ เพื่อให้ตอบได้หลายคน สังเกตสีหน้าท่าทางของผู้เรียนที่แสดงความต้องการตอบคำถาม เรียกผู้เรียนที่ไม่ยกมือตอบเป็นครั้งคราว ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน โดยการเชื่อมโยงคำตอบของผู้เรียน หรือเรียกหาผู้สนับสนุนคำตอบของเพื่อน ครูอาจจัดที่นั่งผู้เรียนเป็นวงกลม หรือครึ่งวงกลมเพื่อสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วม

9. ส่งเสริมให้ผู้เรียนถามคำถาม ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทเรียนอย่างตื่นตัว วิธีนี้มักใช้ในการสอนแบบสืบสอบ โดยครูให้ออกาสผู้เรียนตั้งคำถาม แล้วตามค้นหาสิ่งที่สนใจศึกษา

พรทิพย์ แข็งขัน และคณะ (2553: 327) กล่าวถึง แนวทางการการใช้คำถามที่ดีไว้ว่า การใช้คำถามพัฒนาการคิดสามารถใช้ได้ทุกขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ กล่าวคือ ใช้เพื่อให้ผู้เรียนเชื่อมโยงหรือทบทวนประสบการณ์เดิมในกิจกรรมขั้นนำ ใช้เมื่อต้องการเสนอโมทัศน์ใหม่ ใช้เพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์ปัญหาหรือข้อมูลขณะที่กำลังปฏิบัติกิจกรรม หรือใช้เพื่อสรุปแนวคิด และประเมินการกระบวนการทำงานของผู้เรียนเองก็ได้ ที่สำคัญคือ ครูควรเน้นการใช้คำถามที่พัฒนา

ความคิดระดับสูง เช่น คำถามวิเคราะห์ คำถามประเมินค่า คำถามสร้างสรรค์อย่างสม่าเสมอ เพื่อเป็นพื้นฐานให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการคิดขั้นสูงต่อไป

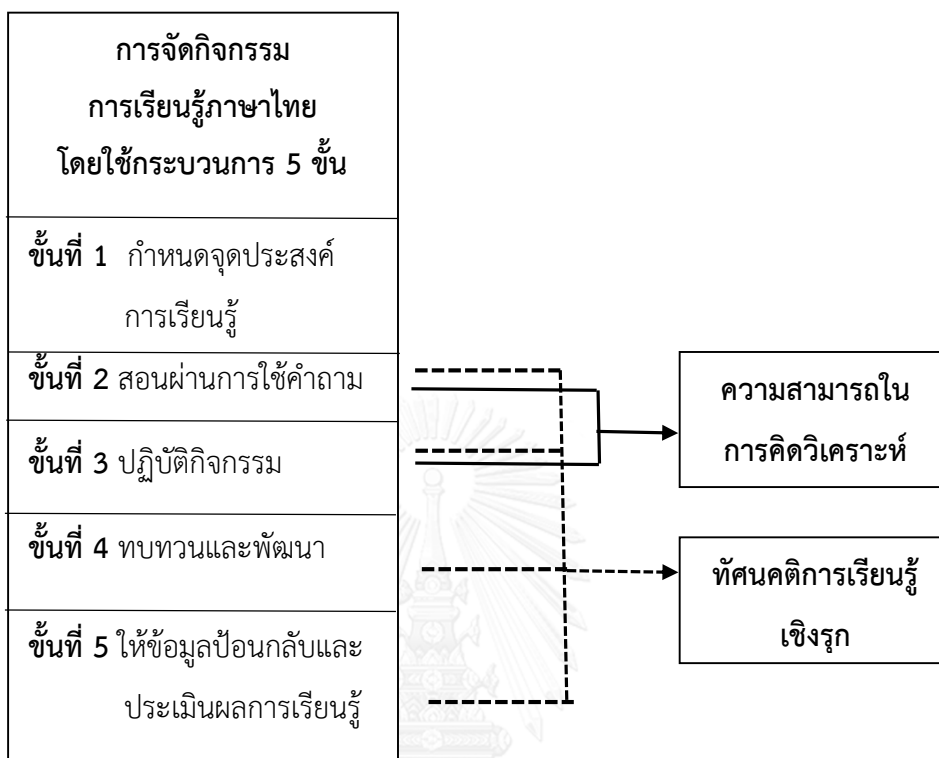
พิมพันธ์ เตชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข (2556: 76) กล่าวถึง แนวทางการใช้คำถามที่ดีไว้ ดังนี้ 1) เตรียมคำถามล่วงหน้า เพราะจะสามารถเรียงตามลำดับความยากง่ายตามลำดับเนื้อหาและช่วยให้มีความมั่นใจในการถาม 2) ใช้ภาษาชัดเจน กะทัดรัด 3) ต้องมีเวลารอคอย (wait-time) ประมาณ 3 วินาที เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทั้งเก่งและไม่เก่งได้คิดอย่างทั่วถึง จากนั้นจึงเรียกชื่อผู้เรียนให้ตอบคำถาม ไม่กำหนดผู้ตอบก่อนถามคำถาม 4) ถามทีละคน และตอบทีละคน แต่ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนตอบหลาย ๆ คนในคำถามเดียวกัน 5) ถามแล้วไม่ทวนคำถาม และไม่ทวนคำตอบ 6) ควรใช้ท่าทาง เสียงประกอบการถามเพื่อกระตุ้นความสนใจ 7) ควรใช้คำถามปูพื้นเมื่อตอบคำถามแรกไม่ได้ 8) ควรใช้คำถามง่ายและยากปนกันในการสอนครั้งหนึ่ง ๆ 9) ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนถามคำถามผู้สอน

จากแนวทางการใช้คำถามที่ดี สรุปได้ว่า คำถามที่ใช้ต้องช่วยพัฒนาความสามารถในการคิด ใช้คำถามหลายระดับให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน ใช้คำถามส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนอย่างทั่วถึง และเปิดโอกาสให้นักเรียนถามคำถามผู้สอนในประเด็นที่สนใจ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประภาทิพย์ ภูนคร (2555) ได้วิจัยเรื่อง ผลของการใช้เทคนิค five-step model ที่มีต่อทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนบางบัว (เพ่งตั้งตรงจิตรวิทยาคาร) จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มที่ได้รับการใช้เทคนิค five-step model มีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการฝึกและในระยะติดตามผลสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญ กลุ่มที่ได้รับการใช้เทคนิค five-step model มีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการฝึกสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญ และกลุ่มที่ได้รับการใช้เทคนิค five-step model มีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในระยะติดตามผลไม่แตกต่างจากหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญ แต่มีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญ

7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. การออกแบบการวิจัย
2. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. การกำหนดประชากรและตัวอย่าง
4. การสร้างเครื่องมือวิจัย
5. การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การออกแบบการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น และกลุ่มควบคุมจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติ โดยวัดตัวแปรตามทั้งสองกลุ่ม ก่อนและหลังการทดลอง (pre-test – post-test design) แบบการวิจัยแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แบบการวิจัย

กลุ่ม	การวัดก่อนการทดลอง	ตัวแปรจัดกระทำ	การวัดหลังการทดลอง
C	A ₁ , B ₁	O	A ₂ , B ₂
E	A ₁ , B ₁	X	A ₂ , B ₂

C แทน กลุ่มควบคุม

E แทน กลุ่มทดลอง

O แทน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติ

X แทน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น

A ₁	แทน	การวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนการทดลอง
A ₂	แทน	การวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังการทดลอง
B ₁	แทน	การวัดทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกก่อนการทดลอง
B ₂	แทน	การวัดทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกหลังการทดลอง

2. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางในการวิจัย ดังนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร บทความ และงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ เกี่ยวกับกระบวนการ 5 ขั้นตอน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย และเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือวิจัย

2.2 ศึกษาแนวคิดและหลักการวัดและประเมินผลความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดดังกล่าว

2.3 ศึกษาสาระการเรียนรู้แกนกลางในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

3. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2559 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 (นนทบุรี – พระนครศรีอยุธยา) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดเขมาภิตาราม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ด้วยเหตุผลดังนี้

1) สถานศึกษาแห่งนี้เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ประเภทสหศึกษา เปิดสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยจัดห้องเรียนแบบละความสามารถของนักเรียน ทำให้สามารถเลือกห้องเรียนที่นักเรียนมีระดับความสามารถใกล้เคียงกัน เข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการทดสอบค่า t (t-test)

2) ผู้บริหารและคณะครูในสถานศึกษาแห่งนี้ สนับสนุนและให้ความร่วมมือในการทำวิจัยเป็นอย่างดี

3) สถานศึกษาแห่งนี้สนับสนุนการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4) ผู้วิจัยรับราชการครูในสถานศึกษาแห่งนี้ ทำให้การทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

3.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยพิจารณาจากคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาไทย รหัสวิชา ท 23102 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ตามขั้นตอนดังนี้

3.2.1 นำคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาไทย รหัสวิชา ท 23102 ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 16 ห้องเรียน มาหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแต่ละห้อง

3.2.2 คัดเลือกห้องเรียนที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใกล้เคียงกันมากที่สุด จำนวน 2 ห้องเรียน คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4/9 และมัธยมศึกษาปีที่ 4/10 มาทดสอบหาค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาไทย โดยทดสอบค่า t แบบกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน (independent sample t-test) ที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ผลการทดสอบ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาไทย รหัสวิชา ท 23102 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ของกลุ่มตัวอย่าง

ค่าสถิติ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
กลุ่มตัวอย่าง					
ม.4/9	35	74.21	7.05	.29	.773
ม.4/10	39	73.74	6.61		

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาไทย ของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4/9 และนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4/10 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2.3 กำหนดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยวิธีการจับสลาก ได้กลุ่มทดลองที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4/10 จำนวน 39 คน และกลุ่มควบคุมที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติ คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4/9 จำนวน 35 คน

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

4.1 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ใช้วัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง
- 2) แบบวัดทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ใช้วัดทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น สำหรับกลุ่มทดลอง
- 2) แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติ สำหรับกลุ่มควบคุม

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

1) แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ผู้วิจัยสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ตามขั้นตอน ดังนี้

- 1.1) ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์
- 1.2) สร้างแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้กรอบแนวคิดของ Bloom (1956) ซึ่งจำแนกความสามารถในการคิดวิเคราะห์ออกเป็น 3 ระดับ คือ การจำแนก ส่วนประกอบ การพิจารณาความสัมพันธ์ และการพิจารณาข้อสรุป แบบวัดที่สร้างขึ้นเป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

1.3) นำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาและนำมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความตรงตามเนื้อหา (content validity) ตลอดจนความถูกต้องเหมาะสมของการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย แล้วนำผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (item objective congruence: IOC) แล้วพิจารณาคัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตามเกณฑ์ ของ วรรรณี แกมเกตุ (2555: 221) คือ มากกว่า .50 ($IOC > .50$) ถือว่าคำถามข้อนั้นวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์

1.4) นำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง ก่อนนำไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม โดยเลือกห้องเรียนที่มีความสามารถใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง พิจารณาจากค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาไทย รหัสวิชา ท 23102 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 กำหนดเวลาในการทำแบบวัด 50 นาที

1.5) นำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่ผ่านการทดลองใช้ (try out) มาตรวจให้คะแนน โดยให้ 1 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบถูก และ 0 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบผิด หรือไม่ตอบ หรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือก แล้วคำนวณค่าความเที่ยง (reliability) โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ – ริชาร์ดสัน (Kuder – Richardson) ค่าความยากง่าย (degree of difficulty) และค่าอำนาจจำแนก (power of discrimination) โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์แบบสอบ (test analysis program: tap) แล้วคัดเลือกแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ข้อที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ ของ ศิริชัย กาญจนวาสี (2556: 97) และวรรรณี แกมเกตุ (2555: 222-223) คือ มีค่าความเที่ยงตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง .20 - .80 และค่าอำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ผลการคำนวณพบว่า แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

1.6) นำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

2) แบบวัดทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย

ผู้วิจัยสร้างแบบวัดทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยตามขั้นตอน ดังนี้

2.1) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้เชิงรุก และหลักการสร้างแบบวัดทัศนคติจากหนังสือ ตำรา บทความ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.2) เลือกแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อนำมาใช้กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบวัด คือ แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกของ Bonwell and Eison (1991) เนื่องจากแนวคิดดังกล่าวเป็นที่ยอมรับและนิยมใช้อย่างแพร่หลาย

2.3) กำหนดโครงสร้างแบบวัดทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกของ Bonwell and Eison (1991)

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่าง กรอบแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกของ Bonwell and Eison (1991) กับกระบวนการ 5 ขั้น

กรอบแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกของ Bonwell and Eison	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ กระบวนการ 5 ขั้น
นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติมากกว่าการฟัง บรรยาย	ขั้นที่ 2 สอนผ่านการใช้คำถาม ขั้นที่ 3 ปฏิบัติกิจกรรม
ครูเน้นการพัฒนาทักษะของนักเรียน มากกว่าการถ่ายทอดความรู้	ขั้นที่ 1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ขั้นที่ 2 สอนผ่านการใช้คำถาม ขั้นที่ 3 ปฏิบัติกิจกรรม
นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดขั้นสูง	ขั้นที่ 2 สอนผ่านการตั้งคำถาม ขั้นที่ 3 ปฏิบัติกิจกรรม
นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การอ่าน การอภิปราย การเขียน	ขั้นที่ 3 ปฏิบัติกิจกรรม
นักเรียนได้สำรวจทัศนคติและคุณค่าใน ตัวเอง	ขั้นที่ 4 ทบทวนและพัฒนา ขั้นที่ 5 ให้ข้อมูลป้อนกลับและ ประเมินผลการเรียนรู้

2.4) กำหนดโครงสร้างแบบวัดทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกในการเรียนภาษาไทย โดยจำแนกเป็นข้อคำถามที่สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ Bonwell and Eison (1991)

ตารางที่ 4 โครงสร้างข้อคำถามของแบบวัดทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งพัฒนาจากแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ของ Bonwell and Eison (1991)

กรอบแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ของ	ข้อคำถาม		
	ชื่อ	สถานการณ์	
Bonwell และ Eison			
	นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ มากกว่าการฟังบรรยาย	1	ฉันชอบการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง
		2	ฉันชอบพูดนำเสนอหน้าชั้นเรียน
		3	ฉันชอบเขียนบันทึกความรู้จากสิ่งที่เรียน
4		ฉันชอบอ่านบทความที่ครูนำมาเป็นสื่อในชั้นเรียน	
ครูเน้นการพัฒนาทักษะของ นักเรียนมากกว่าการถ่ายทอด ความรู้	5	ฉันชอบเรียนด้วยการคิดและปฏิบัติกิจกรรม มากกว่าการท่องจำ	
	6	ฉันชอบการมีปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อนในชั้น เรียน	
	7	ฉันชอบการที่ครูส่งเสริมให้แสดงความคิดเห็นใน ชั้นเรียน	
	8	ฉันนำความรู้จากบทเรียนไปใช้ในชีวิตจริง	
นักเรียนเกิดความสามารถใน การคิดขั้นสูง	9	ฉันกระตือรือร้นที่จะหาคำตอบเกี่ยวกับบทเรียน	
	10	ฉันชอบจับประเด็นสำคัญของเนื้อหาที่เรียน	
	11	ฉันชอบหาความสัมพันธ์ของเนื้อหาต่าง ๆ ที่เรียน	
	12	ฉันชอบสรุปความรู้ ความเข้าใจจากเนื้อหาที่เรียน	
นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำ กิจกรรมต่าง ๆ	13	ฉันชอบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย	
	14	ฉันรู้สึกสนุกสนานเมื่อได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้น เรียน	
	15	ฉันชอบการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของกลุ่ม	
	16	ฉันชอบอภิปรายและแสดงความคิดเห็นในชั้น เรียน	

กรอบแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก		ข้อคำถาม	
ของ	ชื่อ	สถานการณ์	
Bonwell และ Eison			
นักเรียนได้สำรวจทัศนคติและคุณค่าในตัวเอง	17	ฉันชอบที่ครูให้โอกาสประเมินผลงานของตนเอง	
	18	ฉันรู้สึกภูมิใจที่งานประสบความสำเร็จ	
	19	ฉันไม่รู้สึกเป็นปมด้อยเมื่อถูกวิจารณ์งาน	
	20	ฉันนำคำวิจารณ์หรือข้อเสนอแนะไปพัฒนาตนเอง	

2.5) นำโครงสร้างแบบวัดการเรียนรู้เชิงรุกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยที่สร้างขึ้น ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความเหมาะสม แล้วแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.6) สร้างแบบวัดทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้มาตราประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert, 1932) 5 ระดับ โดยกำหนดค่าน้ำหนักการตอบด้วยตัวเลข 1 – 5 มีความหมาย ดังนี้

ข้อความทางบวก	น้ำหนักคะแนน	ข้อความทางลบ	น้ำหนักคะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5
เห็นด้วย	4	ไม่เห็นด้วย	4
ไม่แน่ใจ	3	ไม่แน่ใจ	3
ไม่เห็นด้วย	2	เห็นด้วย	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1

2.7) นำแบบวัดทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกที่แก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความตรงตามเนื้อหา (content validity) ความเป็นปรนัย (objectivity) และสำนวนภาษา แล้วนำผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (item objective congruence: IOC) และพิจารณาคัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตามเกณฑ์ ของ วรธรณี แกมเกตุ (2555: 221) คือ มากกว่า .50 (IOC > .50) ถือว่าคำถามข้อนั้นวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์

2.7) นำแบบวัดทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุก มาแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม โดยเลือกห้องเรียนที่นักเรียนมีความสามารถใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่าง พิจารณาจากค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาไทย รหัสวิชา ท 23102 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 เพื่อคำนวณค่าความเที่ยง (reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient: α) ตามเกณฑ์ ของ ศิริชัย กาญจนวาสี (2556: 97) คือ มีค่าความเที่ยงตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ผลการคำนวณพบว่าแบบวัดทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด กล่าวคือ มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .81

2.8) นำแบบวัดทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาอีกครั้ง ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3) แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามขั้นตอน ดังนี้

3.1) ศึกษาสาระการเรียนรู้แกนกลางในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม

3.2) ศึกษาสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ การอ่านสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลักษณะของภาษา อีเหนา ตอน ศีกะหมังกุหนิง และ หัวใจชายหนุ่ม แล้วนำมากำหนดจำนวนคาบเรียนในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

ตารางที่ 5 จำนวนคาบเรียนจำแนกตามสาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้	จำนวนคาบเรียน
การอ่านสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์	4
ลักษณะของภาษา	4
อีเหนา ตอน ศีกะหมังกุหนิง	5
หัวใจชายหนุ่ม	3
รวม	16

3.3) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามสาระการเรียนรู้ที่กำหนด โดยแบ่งเป็นแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ชั้นของกลุ่มทดลอง และแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติของกลุ่มควบคุม

3.4) นำแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณา และนำข้อเสนอแนะมาแก้ไข จากนั้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความตรงตามเนื้อหา (content validity) ของแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วนำผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (item objective congruence index: IOC) ตามเกณฑ์ ของ วรณี แกมเกต (2555: 221) คือ มากกว่า.50 ($IOC > .50$) ถือว่าคำถามข้อนั้น วัดได้สอดคล้องกับเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์

3.5) นำแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มาแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งก่อนนำไปทดลองใช้

3.6) นำแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่แก้ไขแล้ว อย่างละ 1 แผน ไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4/8 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม จำนวน 35 คน ซึ่งมีความสามารถใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่าง พิจารณาจากค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาไทย รหัสวิชา ท 23102 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ผลการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ชั้น พบปัญหาในขั้นที่ 2 คือ นักเรียนบางคนยังขาดส่วนร่วมในการอภิปรายและแสดงความคิดเห็น และในขั้นที่ 3 คือ นักเรียนบางคนยังขาดความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ อาจมีสาเหตุมาจากนักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ในขณะที่ผลการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติพบว่า ไม่ประสบปัญหาในการจัดการเรียนรู้

3.7) นำผลการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้มาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

3.8) นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย และบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำมาอภิปรายผลการวิจัย

5. การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 ส่งหนังสือจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยถึงผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม

5.2 วัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง (pre-test) โดยใช้แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ โดยใช้เวลาทำแบบวัด 30 นาที จากนั้นวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยทดสอบค่า t แบบกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน (independent sample t-test) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าที (t) ของคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ค่าสถิติ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
กลุ่มตัวอย่าง					
กลุ่มทดลอง	39	13.72	3.47	-.18	.855*
กลุ่มควบคุม	35	13.86	3.03		

* $p < .05$

จากตารางที่ 6 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 วัดทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง (pre-test) โดยใช้แบบวัดทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้เวลาทำแบบสอบถาม 20 นาที จากนั้น นำข้อมูลจากแบบวัดทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกมาวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเรียนรู้เชิงรุกของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยทดสอบค่า t แบบกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน (independent sample t-test) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าที (t) ของคะแนนทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ค่าสถิติ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
กลุ่มตัวอย่าง					
กลุ่มทดลอง	39	65.85	10.91		
กลุ่มควบคุม	35	65.31	11.66	.20	.840*

* $p < .05$

จากตารางที่ 7 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.4 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยตามแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมใช้เวลาจัดการเรียนรู้ 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ รวมเวลาทั้งสิ้น 32 คาบ ผู้วิจัยบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำผลที่ได้ไปอภิปรายผลการวิจัย

5.5 วัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง (post -test) ใช้แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ โดยใช้เวลาทำแบบวัด 50 นาที

5.6 วัดทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง (post-test) ใช้แบบวัดทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้เวลาทำแบบสอบถาม 20 นาที

5.7 นำคะแนนที่ได้จากแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแบบวัดทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมาวิเคราะห์ข้อมูล

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (statistical package for the social science: SPSS) โดยดำเนินการดังนี้

6.1 วิเคราะห์คะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง โดยการคำนวณค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ

วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยทดสอบค่า t แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent sample t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

6.2 วิเคราะห์คะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง โดยการคำนวณค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยทดสอบค่า t แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (independent sample t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

6.3 วิเคราะห์คะแนนทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง โดยการคำนวณค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุก โดยทดสอบค่า t แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent sample t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

6.4 วิเคราะห์คะแนนทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง โดยการคำนวณค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุก โดยทดสอบค่า t แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (independent sample t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

7. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้รูปแบบตารางประกอบความเรียง ดังนี้

7.1 ผลการวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง

7.2 ผลการวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

7.3 ผลการวิเคราะห์คะแนนทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง

7.4 ผลการวิเคราะห์คะแนนทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง

ผู้วิจัยวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองโดยการคำนวณค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยการทดสอบค่า t แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent sample t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง

ค่าสถิติ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
การทดลอง					
ก่อนการทดลอง	39	13.72	3.47		
หลังการทดลอง	39	20.08	2.52	-16.17	.000*

* $p < .05$

ตารางที่ 8 พบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นมีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

ผู้วิจัยวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง โดยการคำนวณค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยการทดสอบค่า t แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (independent sample t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

ค่าสถิติ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
กลุ่มตัวอย่าง					
กลุ่มทดลอง	39	20.08	2.52	7.18	.000*
กลุ่มควบคุม	35	16.49	1.61		

* $p < .05$

ตารางที่ 9 พบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น มีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์คะแนนทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง

ผู้วิจัยวิเคราะห์คะแนนทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง โดยการคำนวณค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุก โดยการทดสอบค่า t แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent sample t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์คะแนนทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง

ค่าสถิติ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
การทดลอง					
ก่อนการทดลอง	39	65.85	10.91		
หลังการทดลอง	39	80.92	6.83	-7.04	.000*

* $p < .05$

ตารางที่ 10 พบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นมีค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์คะแนนทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ผู้วิจัยวิเคราะห์คะแนนทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง โดยการคำนวณค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุก โดยการทดสอบค่า t แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (independent sample t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์คะแนนทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ค่าสถิติ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
กลุ่มตัวอย่าง					
กลุ่มทดลอง	39	80.92	6.82	3.24	.002*
กลุ่มควบคุม	35	75.17	8.14		

* $p < .05$

ตารางที่ 11 พบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น มีค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้กระบวนการ 5 ขั้นที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 และเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นกับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติ

1. สรุปผลการวิจัย

1. กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นมีทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นมีทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้และมีประเด็นในการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นสามารถพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของประภาพathy ภูนคร

(2555) ที่พบว่า การใช้ five-step model สามารถพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนได้ เนื่องจากการคิดวิเคราะห์เป็นการคิดขั้นพื้นฐานของการคิดระดับสูงทุกประเภทรวมทั้งการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังนั้น เมื่อกระบวนการนี้สามารถพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ก็สามารถพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ได้เช่นกัน นอกจากนี้ กระบวนการ 5 ขั้นมีขั้นตอนที่มุ่งพัฒนาความสามารถในการคิด คือ ขั้นตอนที่ 2 สอนผ่านการใช้คำถาม เป็นการใช้คำถามแบบอเนกนัย (divergent questions) ซึ่งเป็นคำถามที่เสริมสร้างให้นักเรียนใช้กระบวนการคิดเพื่อพิจารณาข้อมูลและสรุปเพื่อตอบคำถาม อีกทั้งยังสามารถแสดงความคิดได้อย่างหลากหลาย ดังที่ ชนาธิป พรกุล (2554: 177-184) กล่าวว่า คำถามแบบอเนกนัยเป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีคำตอบที่แตกต่างกัน เป็นคำถามเกี่ยวกับกระบวนการ ความคิดเห็น การตั้งสมมติฐาน การประเมิน ผู้เรียนเริ่มคิดจากสิ่งที่เฉพาะเจาะจงแล้วพบคำตอบที่หลากหลายเป็นการคิดระดับวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมิน สอดคล้องกับ Limbach and Waugh (2010: 1-10) ที่กล่าวว่า กระบวนการ 5 ขั้นเสริมสร้างให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการคิดด้วยการเสนอข้อคิดเห็น ข้อโต้แย้ง ตลอดจนวิพากษ์วิจารณ์ ดังนั้น นักเรียนจึงมีโอกาสดำเนินความคิดที่หลากหลาย และในขั้นตอนที่ 3 ปฏิบัติกิจกรรม ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการคิดและการปฏิบัติจนเกิดการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เพื่อค้นหาประเด็นสำคัญและสามารถสรุปสิ่งที่ได้จากการอภิปรายกับเพื่อนในชั้นเรียน การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ นี้ Bonwell and Eison (1991: 2) กล่าวว่าช่วยพัฒนาให้เกิดความสามารถในการคิดได้

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองซึ่งได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น พบข้อมูลดังนี้

สัปดาห์ที่ 1-2 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถตอบคำถามแบบอเนกนัยได้ และยังไม่สามารถแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ที่ครูกำหนดได้ ครูจึงต้องใช้คำถามแบบอเนกนัย (convergent questions) เพื่อตรวจสอบความเข้าใจพื้นฐานของนักเรียนก่อนที่จะใช้คำถามระดับที่สูงขึ้น นอกจากนี้ ในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม พบว่านักเรียนยังขาดความกระตือรือร้น ครูจึงต้องดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด และให้คำแนะนำเมื่อนักเรียนไม่เข้าใจหรือประสบปัญหาในการทำกิจกรรม

สัปดาห์ที่ 3-4 พบว่า นักเรียนเริ่มมีความมั่นใจในการตอบคำถามมากขึ้น แต่ยังไม่สามารถแสดงเหตุผลประกอบคำตอบในประเด็นที่กำหนดให้ได้ เนื่องจากครูให้ตอบคำถามเป็นรายบุคคล ทำให้นักเรียนรู้สึกประหม่า ดังนั้น ครูจึงปรับเปลี่ยนจากการถามรายบุคคลมาเป็น การระดมสมอง (brain-storming) แทน

สัปดาห์ที่ 5-6 พบว่า นักเรียนเริ่มแสดงความคิดเห็นมากขึ้น สามารถยกตัวอย่าง แสดงเหตุผลประกอบการตอบคำถามของตนเองได้ แต่ยังไม่สมเหตุสมผลเท่าที่ควร เช่น เมื่อครูถามว่า นักเรียนมีวิธีการอย่างไรที่จะยับยั้งศึกระหว่างท้าวกะหมังกุหนิงกับเมืองดาหา นักเรียนตอบว่า ควรให้ ท้าวดาหาไปขอโทษท้าวกะหมังกุหนิงเพื่อให้ท้าวกะหมังกุหนิงพอใจ เป็นต้น

สัปดาห์ที่ 7-8 พบว่า นักเรียนตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ครู กำหนดได้อย่างชัดเจน สามารถอธิบาย ให้รายละเอียด และแสดงเหตุผลสนับสนุนความคิดของตนเอง ได้ อีกทั้งเกิดความใฝ่รู้ในการทำกิจกรรมกลุ่มกับเพื่อนในชั้นเรียน

กล่าวโดยสรุป กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น มีขั้นตอนให้นักเรียนได้ใช้ความสามารถในการคิดเพื่อพิจารณาข้อมูลและหาข้อสรุป ทำให้นักเรียนกลุ่มนี้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่สูงกว่ากลุ่มควบคุม

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มควบคุมซึ่งได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ พบข้อมูลดังนี้

สัปดาห์ที่ 1-2 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ขาดความกระตือรือร้นเมื่อครูมอบหมายให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ นักเรียนจะแสดงอาการเบื่อหน่าย มีนักเรียนเพียงบางส่วนที่แสดงความคิดในการอภิปรายกับเพื่อนขณะทำกิจกรรม ครูจึงตักเตือนและทบทวนข้อตกลงในชั้นเรียน

สัปดาห์ที่ 3-4 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ยังคงขาดความสนใจในการเรียน เมื่อครูมอบหมายให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ครูจึงพยายามแก้ไขพฤติกรรมโดยให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มที่สามารถพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างอิสระ

สัปดาห์ที่ 5-6 พบว่า นักเรียนบางส่วนเริ่มแสดงความคิดและอภิปรายกับเพื่อนในชั้นเรียนแต่นักเรียนอีกส่วนหนึ่งยังมีพฤติกรรมเช่นเดิม ครูจึงแก้ปัญหาโดยการใช้คำถามที่หลากหลาย เริ่มจากคำถามระดับต่ำไปสู่คำถามระดับสูง เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถอภิปรายได้

สัปดาห์ที่ 7-8 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่สามารถแสดงความคิดและอภิปรายในประเด็นที่ครูกำหนดได้ แต่ยังไม่สามารถหาเหตุผลหรือข้อสรุปมาประกอบความคิดที่แสดงได้อย่างสมเหตุสมผล ครูจึงแก้ปัญหาโดยให้ระดมสมองเพื่อให้ได้ความคิดที่หลากหลายมากขึ้น

กล่าวโดยสรุป กลุ่มควบคุมซึ่งได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติไม่สามารถแสดงความคิดในประเด็นต่าง ๆ ที่ครูกำหนดได้ดีเท่าที่ควร ทั้งยังขาดการแสดงเหตุผลที่จะนำไปสู่ข้อสรุปที่ถูกต้อง ดังนั้น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนกลุ่มนี้จึงต่ำกว่ากลุ่มทดลอง

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ชั้นสามารถพัฒนาทัศนคติ การเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนได้ เนื่องจากกระบวนการ 5 ชั้นมีขั้นตอนที่ให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม การเรียนรู้ที่เน้นการคิดและปฏิบัติ นักเรียนจึงมีบทบาทในการเรียนรู้มากกว่าการรับความรู้ส่งผลให้ นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ดังที่ สถาพร พงษ์พิบูล (2555: 9); เนาวนิตย์ สงคราม (2557: 39-40); พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2559: 6) กล่าวไว้สรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้ เชิงรุกจะให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาและแรงจูงใจในการเรียนรู้

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองซึ่งได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการ 5 ชั้น พบข้อมูลดังนี้

สัปดาห์ที่ 1-2 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่คุ้นเคยกับครูเท่าที่ควร หากครูไม่ระบุ ชื่อผู้ตอบคำถาม นักเรียนก็ไม่ใส่ใจที่จะตอบ หรือแสดงความไม่มั่นใจที่จะตอบคำถาม เพราะกลัวว่าสิ่งที่ตอบจะไม่ถูกต้อง เมื่อครูมอบหมายให้ปฏิบัติกิจกรรม นักเรียนยังไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร เนื่องจากนักเรียนชอบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการฟังการบรรยายมากกว่าการปฏิบัติ ครูจึงสร้าง บรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวกและมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนมากขึ้น เพื่อลดความตึงเครียดในชั้นเรียน

สัปดาห์ที่ 3-4 พบว่า นักเรียนเริ่มให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่ม ทำให้ บรรยากาศในชั้นเรียนมีความสุขสนุกสนานมากขึ้น จนบางครั้งนักเรียนเดินไปเดินมาระหว่างปฏิบัติ กิจกรรม ทำให้ครูควบคุมชั้นเรียนลำบาก ครูจึงต้องทบทวนข้อตกลงในชั้นเรียนและขอความร่วมมือ ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยความเรียบร้อย

สัปดาห์ที่ 5-6 พบว่า นักเรียนใฝ่รู้และมีวินัยในการทำกิจกรรมกลุ่มมากขึ้น บรรยากาศในชั้นเรียนมีความสุขสนุกสนานและเป็นระเบียบเรียบร้อย เพราะนักเรียนทุกคนรู้หน้าที่และ ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ แสดงว่านักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิงรุก

สัปดาห์ที่ 7-8 พบว่า นักเรียนให้ความร่วมมือในการตอบคำถามเป็นอย่างดีและ ปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน สังเกตได้จากในขั้นที่ 4 ทบทวนและพัฒนา เมื่อครูให้นักเรียนทำ กิจกรรม 2 minute paper เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนหมด คาบเรียน พบว่า นักเรียนสะท้อนความคิดเห็นเชิงบวก เช่น *รู้สึกสนุกเวลาเรียน เพราะได้ฝึกทักษะของ ตนเองมากขึ้น เรียนแล้วเข้าใจ มีกิจกรรม ไม่น่าเบื่อ คำถามของครูทำให้เข้าใจบทเรียนมากขึ้น* ข้อมูลนี้สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้เชิงรุก

กล่าวโดยสรุป กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้คิดและปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนจึงมีบทบาทในการเรียนเชิงรุกมากกว่าการรับข้อมูล ส่งผลให้นักเรียนกลุ่มนี้มีทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่ากลุ่มควบคุม

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มควบคุมซึ่งได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ พบข้อมูลดังนี้

สัปดาห์ที่ 1-2 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เฉื่อยชา ขาดความสนใจในการปฏิบัติกิจกรรม ครูต้องตักเตือนและทบทวนข้อตกลงในชั้นเรียนบ่อยครั้ง

สัปดาห์ที่ 3-4 พบว่า นักเรียนบางส่วนยังคงขาดความใฝ่รู้ ครูจึงพยายามแก้ไขโดยให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มที่สามารถพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันอย่างอิสระ

สัปดาห์ที่ 5-6 พบว่า นักเรียนเริ่มกล้าตอบคำถาม แสดงความคิดเห็น และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มมากขึ้น แต่ยังมีนักเรียนบางส่วนที่ยังขาดความมั่นใจจะไม่มีส่วนร่วมในการอภิปราย ครูจึงแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยใช้การเสริมแรงทางบวกด้วยการกล่าวชื่นชมนักเรียน

สัปดาห์ที่ 7-8 พบว่า นักเรียนบางส่วนเริ่มสนใจทำกิจกรรมมากขึ้นและกล้าแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน แต่ยังมีนักเรียนบางส่วนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ครูจึงสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวกด้วยการใช้อารมณ์ขันและสร้างความเป็นกันเองกับนักเรียน

กล่าวโดยสรุป กลุ่มควบคุมซึ่งได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติยังขาดความใฝ่รู้และแรงจูงใจในการเรียน ดังนั้น ทัศนคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนกลุ่มนี้จึงต่ำกว่ากลุ่มทดลอง

3. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการใช้กระบวนการ 5 ขั้น

1.1 ครูต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากผู้ให้ความรู้มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เพื่อให้ นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้และสามารถจัดการความรู้ได้ด้วยตนเอง

1.2 ครูควรสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น ส่งเสริมให้นักเรียนตอบคำถาม แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

1.3 ครูควรศึกษาเรื่องเทคนิคการใช้คำถาม เพราะเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งของกระบวนการนี้ กล่าวคือ ขั้นตอนที่ 2 ครูจะต้องใช้คำถามเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดของนักเรียน

1.4 ครูควรศึกษากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกลักษณะต่าง ๆ เพื่อเลือกใช้ให้เหมาะสม และหลากหลายในขั้นตอนที่ 3

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2.2 ควรศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เนื่องจากเป็นรูปแบบการสอนที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.3 ควรศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ที่มีต่อความสามารถในการคิดขั้นสูงประเภทอื่น ๆ เช่น การคิดสังเคราะห์ การคิดไตร่ตรอง เป็นต้น

รายการอ้างอิง

- Anastasi, A. (1976). *Psychological testing* (4th ed.). New York: Macmillan.
- Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). *A taxonomy for learning, teaching and assessing : a revision of bloom's taxonomy of educational objective*. New York: Longman.
- Bloom, B. (1956). *A taxonomy of educational objectives. Handbook 1: Cognitive domain*. New York: McKay.
- Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active Learning : Creative Excitement in the Classroom*. Washington, D.C.: The George Washington University.
- Duron, R., Limbach, B., & Waugh, W. (2006). Critical Thinking Framework For Any Discipline. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 17 (1).
- Limbach, B., & Waugh, W. (2010). Developing Higher Level Thinking. *Journal of Instructional Pedagogies*, 3.
- Limbach, B., & Waugh, W. (2012). *Practice Before Assessment: Active Learning Strategies*. Blacksburg: Conference on Higher Education Pedagogy.
- McKinney, K. (2011). Active learning center for teaching and learning. <http://www.cat.ilstu.edu/additional/tips/newactive.php>
- Triandis, H. C. (1971). *Attitude and Change*. New York: Wiley.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2553). *การคิดเชิงวิเคราะห์* (พิมพ์ครั้งที่ 6 ed.). กรุงเทพมหานคร: ชัคเชสมิเดีย.
- จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช. (2544). การส่งเสริมให้คนไทยคิด: จากอดีตสู่ปัจจุบันและอนาคต. In พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์, สุวัฒนา อุทัยรัตน์, & กมลพร บัณฑิตยานนท์ (Eds.), *แนวคิดและแนวปฏิบัติ สำหรับครูมัธยมศึกษาเพื่อการปฏิรูปการศึกษา* (pp. 1-14). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จตุรรัตน์ เอื้ออานวย. (2553). *จิตวิทยาสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 4 ed.). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชนาธิป พรกุล. (2554). *การสอนกระบวนการคิด ทฤษฎีและการนำไปใช้*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2557). *เทคนิคการใช้คำถามเพื่อพัฒนาการคิด* (พิมพ์ครั้งที่ 4 ed.). นนทบุรี: สหมิตรพริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ณัฐภรณ์ หลาวทอง. (2559). *การสร้างเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ. (2557). *วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เต็มศักดิ์ คทวนิช. (2546). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ทรงพล ภูมิพัฒน์. (2538). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ฝ่ายเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ทิตนา แคมมณี. (2543). การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: โมเดลชิปปา. In พิมพ์ เดชะคุปต์, ลัดดา ภูเกียรติ, & สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม (Eds.), *นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา* (pp. 1-22). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2554). ทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ: การบูรณาการในการจัดการเรียนรู้. *วารสารราชบัณฑิตยสถาน*, 36(2), 188-204.
- ธีรยุทธ์ เสนิงค์ ณ อยุธยา. (2554). *ทักษะการสอน วิทยาการการจัดการเรียนรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 4 ed.). นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ธีระพร อูวรรณโณ. (2535). *จิตวิทยาสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 2 ed.). กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. (2554). *จิตวิทยาสังคมเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 13 ed.). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เนาวนิตย์ สงคราม. (2557). *การศึกษานอกสถานที่และการศึกษานอกสถานที่เสมือนเพื่อการเรียนรู้เชิงรุก*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556). *การพัฒนาการคิด* (พิมพ์ครั้งที่ 5 ed.). กรุงเทพมหานคร: 9119 เทคนิคพริ้นติ้ง.
- ประภาทิพย์ ภูนคร. (2555). *ผลของการใช้เทคนิค Five-Step Model ที่มีต่อทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

- ประเสริฐ ฦ นคร. (2546). *ภาษา-จารึก ฉบับที่ 8 84 ปี ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ฦ นคร.*
กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พรทิพย์ แซ่จั้น และคณะ. (2553). *โมดูล 5 โมดูลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อพัฒนา
กระบวนการคิด ชุดฝึกอบรมภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.* กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรทิพย์ แซ่จั้น และคณะ. (2555). *โมดูล 1 วิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทย
ชุดฝึกอบรมภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2559). *สอนนักเรียนทำโครงการสอนอาจารย์ทำวิจัย
ปฏิบัติการในชั้นเรียน.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2556). *ทักษะ 5C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และ
การจัดการเรียนการสอนอิงมาตรฐาน (พิมพ์ครั้งที่ 7 ed.).* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2557). ลักษณะของคนที่มีความคิดวิเคราะห์. In ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (Ed.),
คิดวิเคราะห์: สอนและสร้างได้อย่างไร (pp. 18-26). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2549). *การคิด.* กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ลัดดา กิติวิภาต. (2551). *จิตวิทยาสังคมประยุกต์ทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 12 ed.).*
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรรณิ แกมเกตุ. (2555). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 3 ed.).*
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2556). *รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด (พิมพ์ครั้งที่
10 ed.).* นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศักดิ์ศรี ปาณะกุล และคณะ. (2556). *หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (พิมพ์ครั้งที่ 3 ed.).*
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม (พิมพ์ครั้งที่ 7 ed.).* กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. .
- สถาพร พงษ์พิบูล. (2555). คุณภาพผู้เรียนเกิดจากกระบวนการเรียนรู้. *วารสารการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยบูรพา*, 6(2), 1-13.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). *รายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตาม
นโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล ปี 2556.* กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). *ตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุชา จันท์เอม. (2541). *จิตวิทยาทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 11 ed.). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชีรา ภัทรายุตวรรัตน. (2556). *คู่มือวัดทางจิตวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 5 ed.). กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2556). *จิตวิทยาการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 11 ed.). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดร.ดวงใจ บุญยะภาส

การศึกษา	ศษ.บ.(ภาษาไทย) เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง มหาวิทยาลัยศิลปากร กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปร.ด.(การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สถานที่ทำงาน	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
ตำแหน่ง	นักวิชาการศึกษานโยบายพิเศษ

2. อาจารย์พัฒนพงษ์ คงวิจิตรต์

การศึกษา	ค.บ.(มัธยมศึกษา ภาษาไทย) เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ค.ม.(การสอนภาษาไทย) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สถานที่ทำงาน	สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ตำแหน่ง	อาจารย์พิเศษ

3. อาจารย์ปาริฉัตร พลสมบัติ

การศึกษา	ศศ.บ.(ภาษาไทย) เกียรตินิยมอันดับสอง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ค.ม.(การสอนภาษาไทย) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์
ตำแหน่ง	ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการทดลอง

1. อาจารย์ ดร.ภาสพงศ์ ผิวพอใช้

การศึกษา	ศศ.บ.(สื่อสารมวลชน) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ศศ.บ.(มัธยมศึกษา-ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อ.ม.(ภาษาไทย) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ค.ด.(หลักสูตรและการสอน) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สถานที่ทำงาน	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ตำแหน่ง	อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาและวรรณคดีตะวันออก

2. ดร.ชยพร กระจ่างทอง

การศึกษา	ศษ.บ.(ภาษาไทย) เกียรตินิยมอันดับสอง มหาวิทยาลัยศิลปากร ค.ม.(การสอนภาษาไทย) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ค.ด.(หลักสูตรและการสอน) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สถานที่ทำงาน	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
ตำแหน่ง	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ

3. อาจารย์ ดร.มนสิการ เสงสุวรรณ

การศึกษา	ค.บ.(มัธยมศึกษา ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ) เกียรตินิยมอันดับสอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อ.ม.(ภาษาศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อ.ด.(ภาษาศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สถานที่ทำงาน	สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ตำแหน่ง	อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนภาษาไทย

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

แบบวัดทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกวิชาภาษาไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น ม.4/.....เลขที่.....

คำชี้แจง

1. แบบวัดนี้เป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
2. เขียนชื่อ - นามสกุล ชั้นเรียน และเลขที่ของตนเองลงในกระดาษคำตอบ
3. ใช้เวลาทำแบบวัดทั้งสิ้น 50 นาที
4. ห้ามขีดเขียนหรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในแบบวัด
5. ให้นักเรียนอ่านคำถามแล้วเลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว โดยเขียนเครื่องหมายกากบาท X ในช่องตัวเลือกที่ต้องการตอบให้ชัดเจน

ตัวอย่างเช่น ถ้า ง คำตอบที่ถูกต้องให้นักเรียนปฏิบัติ ดังนี้

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				X

ในกรณีที่ต้องการเปลี่ยนคำตอบใหม่ จาก ง เป็น ก ให้นักเรียนปฏิบัติ ดังนี้

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1	X			✗

1. “ความเป็นคนรู้จักโลกและความเข้าใจที่มีต่อความเปลี่ยนแปลงความเป็นไปของโลกนี้เป็นคุณสมบัติของผู้ที่ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “แก่วี๊ด” หรือ “เจนโลก” ในภาษาอังกฤษเรียกว่า “sophisticated” คุณสมบัตินี้เป็นสิ่งที่ท่าน ย้ำเสมอว่าเป็นพื้นหลังของกวีที่สามารถรังสรรค์งานอันอุดมด้วยความหมายลึกซึ้งและ ทรงคุณค่า ในหนังสือแวนวรรณกรรมท่านอธิบายความหมายของคนเจนโลกว่า “มีความ รู้จักชีวิต มีความเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์ มีความรู้ทันสังคม รู้ทันโลก อีกทั้งเข้าใจ ด้วยว่าควรมองดูโลกอย่างไม่เอาจริงเอาจังเกินไป” ทั้งนี้ น่าจะรวมไปถึงนักอ่านเองที่จะ เข้าใจสารในงานเขียนของกวีได้อย่างเต็มที่ก็ต่อเมื่อมีความเจนโลกดุจเดียวกันหรือใช้ วรรณคดีเป็นเครื่องมือในการสร้างความเจนโลกให้แก่ตนเองได้”

ที่มา : นันทนัย ประสานนาม. (2550). คีตกวีในนวนิยายรักของ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. ใน ทวีศักดิ์ ปิ่นทอง, ศาสตราจารย์ศิลป์ไพโรจน์จันลานดอกแก้ว. หน้า 1-7. นครปฐม: คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ข้อความนี้สะท้อนให้เห็นคุณค่าจากการอ่านเรื่องใดมากที่สุด

- ก. การอ่านทำให้เป็นคนมีภูมิรู้เหนือกว่าผู้อื่น
ข. การอ่านทำให้รู้จักเข้าใจความเป็นไปของโลก
ค. การอ่านช่วยให้เป็นคนไม่จริงจังต่อเรื่องต่าง ๆ มากเกินไป
ง. การอ่านทำให้เข้าใจสารในหนังสือแทนโลกจริงทุกประการ

2. “ฉันเองก็เคยเป็นเหมือน ๆ กับเธอ จึงอยากบอกเธอให้เธอรู้ไว้
เปิดเถอะนะ ปล่อยเถอะนะ วางสัมภาระของเธอลงก่อน
พาใจมาพึ่งแล้วก็ทิ้งตัวลงนอนให้สบาย เธอได้ทำดีที่สุดแล้ว”

(เพลงที่พูดแล้ว – อัญชลี จงคดีกิจ)

จากเพลงข้อใดกล่าวถูกต้องมากที่สุด

- ก. คนเราต้องการที่พึ่งทางจิตใจ
ข. คนเราต้องต่อสู้กับอุปสรรค
ค. คนเราควรทำทุกอย่างให้ดีที่สุด
ง. คนเราควรปล่อยวางเพื่อความทุกข์

3. “หนังสือเรียนเปลี่ยนไปฉันไม่ว่า ถ้าแม่ครูตั้งหน้าทำการสอน
จ่ายเนื้อสดสี่พระยาหรือสาทร เนื้อย่าอ่อนรสอยู่ที่ผู้ย่า”
ที่มา: ปิ่น มาลากุล, หม่อมหลวง. (2554). *ศิษษาภาษิต*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

คำประพันธ์ข้างต้นให้ความสำคัญกับอะไรมากที่สุด

- ก. ครู
ข. หนังสือเรียน
ค. นักเรียน
ง. ผู้ปกครอง

4. “อันอำนาจใดใดในโลกนี้ ไม่เห็นมีเปรียบปานการศึกษา
สร้างคนหาค่ามิได้ในโลกา ขึ้นจากผู้หาค่าไม่มี”
ที่มา: ปิ่น มาลากุล, หม่อมหลวง. (2554). *ศิษษาภาษิต*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

คำประพันธ์ข้างต้นสรุปได้ว่าอย่างไร

- ก. การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคน
ข. การศึกษาช่วยพัฒนาคน
ค. การศึกษาสร้างความเท่าเทียมในสังคม
ง. การศึกษามีอำนาจมากกว่าทุกสิ่ง

5. “สมพรเป็นลูกของสมใจ สมใจเป็นป้าของสมศักดิ์ และสมศักดิ์เป็นพ่อของสมหญิง”

สมพรมีความสัมพันธ์ทางเครือญาติอะไรกับสมหญิง

- ก. พี่
ข. น้า
ค. ป้า
ง. ลูกพี่ลูกน้อง

6. ถ้าเมื่อวานเป็นวันเสาร์ พรุ่งนี้เป็นวันอะไร

- ก. วันจันทร์
ข. วันอังคาร
ค. วันศุกร์
ง. วันอาทิตย์

7. “มะลิพยายามข่มใจไม่ตอบโต้คำนิทาว่าร้ายของผู้อื่น” แสดงว่ามะลิยึดหลักการใดดำเนินชีวิต

- ก. เมตตา
ข. กรุณา
ค. มุทิตา
ง. อุเบกขา

ใช้บทอ่านต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 8 – 10

การใช้สื่อสังคมออนไลน์...อย่างปลอดภัย

ปัจจุบันการใช้งานอินเทอร์เน็ตแพร่หลายไปสู่บุคคลทั่วไปทุกเพศ ทุกวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชน เมื่อสังคมไทยได้มีพัฒนาการไปสู่ระบบ social network มากขึ้น ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพในการเผยแพร่ แสดงความคิดเห็นบนพื้นที่สาธารณะออนไลน์ การใช้งานอินเทอร์เน็ตจึงมีข้อควรปฏิบัติหลายประการที่ควรเรียนรู้และนำไปปฏิบัติเพื่อใช้ปกป้องตนเองจากภัยแฝงที่มาจากการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของสังคมออนไลน์ ดังนี้

- ไม่ใช้อินเทอร์เน็ตล่วงละเมิดหรือรบกวนบุคคลอื่น
- ไม่ใช้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อการใด ๆ ที่ขัดต่อกฎหมายและศีลธรรม
- ไม่นำข้อมูลของผู้อื่นมาใช้ในทางที่ผิด หรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลนั้น ๆ จนทำให้

บุคคลอื่นได้รับความเดือนร้อน เสียหาย

- ไม่ใช้บัญชีชื่อผู้ใช้ของผู้อื่น หรือใช้เครือข่ายโดยไม่ได้รับอนุญาต
- ไม่ยืมหรือใช้โปรแกรม รูปภาพ หรือข้อมูลของผู้อื่นบนอินเทอร์เน็ตโดยไม่ได้รับ

อนุญาตจากเจ้าของ

การใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ เป็นวิธีการเขียนสื่อสารที่ต้องใช้ความระมัดระวังคิดใคร่ครวญ ไตร่ตรอง เพราะทันทีที่กดปุ่ม enter ข้อมูลเหล่านั้นจะเผยแพร่สู่สาธารณชนทันที

ที่มา: สานติ ภักดีคำ และคณะ. (2552). การเขียนในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

8. ปัจจัยใดก่อให้เกิดภัยจากการใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด

ก. ความรวดเร็ว	ข. ความเสรีภาพ
ค. ความทันสมัย	ง. ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์

9. การใช้อินเทอร์เน็ตควรยึดหลักการคิดในข้อใด

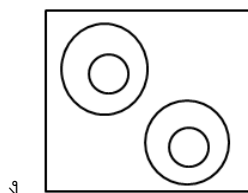
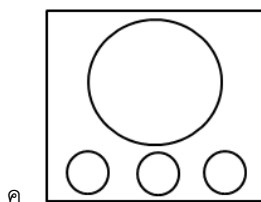
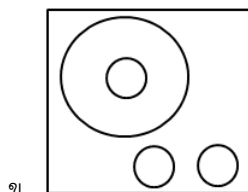
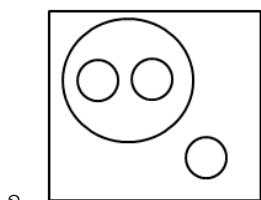
ก. คิดวิเคราะห์	ข. คิดสังเคราะห์
ค. คิดสร้างสรรค์	ง. คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ

10. บุคคลในข้อใดใช้สื่อออนไลน์ได้ปลอดภัยที่สุด

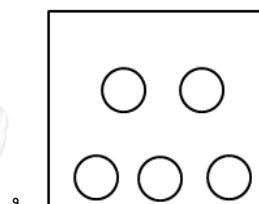
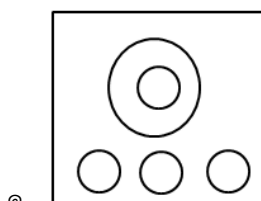
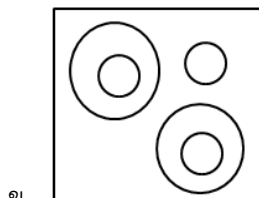
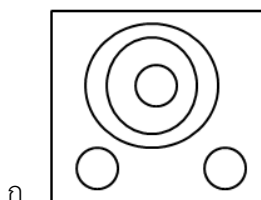
ก. กิตติพงษ์เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวในเฟซบุ๊ก
ข. กิตติศักดิ์เปิดเผยข้อมูลให้กับเพื่อนเท่านั้น
ค. กิตติพันธ์ใช้อินเทอร์เน็ตที่ร้านเดิมเป็นประจำ
ง. กิตติชัยสร้างชื่อบัญชีหลาย ๆ ชื่อไว้สลับกันใช้

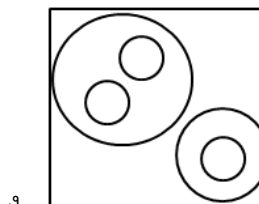
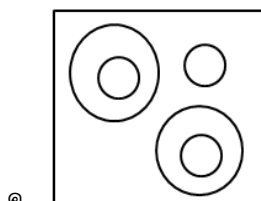
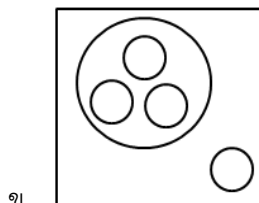
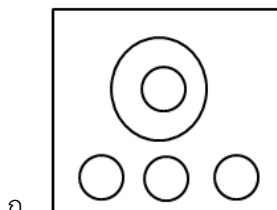
18. “กุหลาบ ดอกไม้ ส้ม นก” สามารถแสดงความสัมพันธ์ได้ด้วยแผนภาพใด

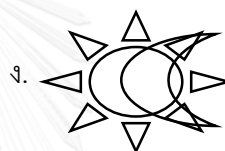
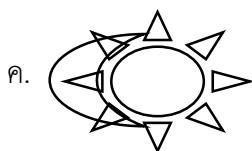
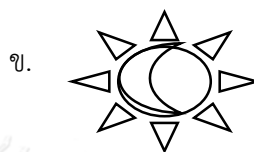
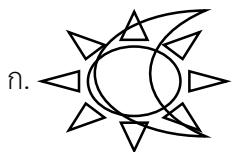
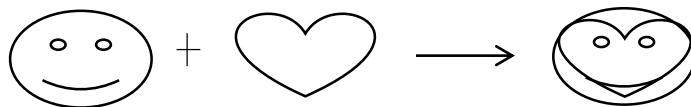
19. “ปู กางเกง สัตว์น้ำ หนังสือ สิ่งมีชีวิต” สามารถแสดงความสัมพันธ์ได้ด้วยแผนภาพใด

20. “วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งของ นก สัตว์” สามารถแสดงความสัมพันธ์ได้ด้วยแผนภาพใด

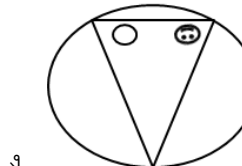
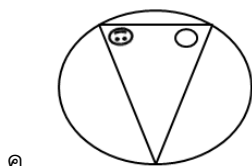
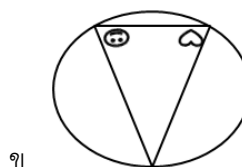
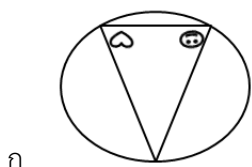
21. รูปที่หายไปคือรูปใด

22.

รูปที่หายไปคือรูปใด

28. ในวัยของนักเรียนควรอ่านหนังสือเพื่อพัฒนาสิ่งใดมากที่สุด

ก. พัฒนาตนเอง

ข. พัฒนาสังคม

ค. พัฒนาโรงเรียน

ง. พัฒนาประเทศชาติ

ใช้บทอ่านต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 29 – 30

ชายกับขวา

นักท่องเที่ยวกลุ่มหนึ่งพากันไปเที่ยว โดยใช้รถยนต์ส่วนตัวในการเดินทาง เมื่อใกล้ถึงจุดหมายรถคันหลังสุดขับตามคันอื่นไม่ทัน และคนขับก็ไม่รู้เส้นทาง เมื่อขับมาเจอทางแยกข้างหน้าเป็นสามแยกรูปตัว T เขาไม่รู้ว่าจะไปทางซ้ายหรือทางขวา พอดีเห็นชายสองคนกำลังนั่งดื่มเหล้าที่โต๊ะข้างทาง จึงเข้าไปถามทางกับคนทั้งสอง

ชายทั้งสองนั่งหันหน้าเข้าหากันอยู่ และเริ่มเมาได้ที่แล้ว เมื่อได้ยินคำถามก็แย่งกันตอบพร้อมกัน

“ไปทางซ้าย” ชายคนแรกตอบ

“ไปทางขวา” ชายคนที่สองตอบ

นักท่องเที่ยวงง ถามซ้ำอีกแต่ทั้งสองคนต่างก็ตอบเหมือนเดิมพร้อมกับเริ่มโต้เถียงกันไปมาด้วยเสียงอันดัง และทำท่าจะรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ โดยไม่มีใครยอมใคร นักท่องเที่ยวเห็นว่าเสียเวลามาก จึงจะเดินกลับรถ แต่พอดีนึกอะไรขึ้นมาได้ จึงหันกลับไปถามทั้งสองอีกครั้ง

นักท่องเที่ยวง : ลุง ที่ว่าซ้ายนะ ซ้ายมือของใคร

ชายคนที่หนึ่ง : ของลุง

นักท่องเที่ยวง : แล้วที่ลุงว่าขวานะ ขวามือของใคร

ชายคนที่สอง : ก็ของลุง

นักท่องเที่ยวง : ถึงว่า !!!

ที่มา : สุญสุนย์. (2555). นิทานธรรม นำให้คิด. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์ พับลิชชิ่ง.

ตารางที่ 12 ระดับพฤติกรรมการวิเคราะห์ของแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ และเฉลยคำตอบ

ข้อที่	พฤติกรรมการวิเคราะห์	เฉลยคำตอบ
1	การจำแนกส่วนประกอบ	ข
2	การจำแนกส่วนประกอบ	ง
3	การจำแนกส่วนประกอบ	ก
4	การพิจารณาข้อสรุป	ข
5	การพิจารณาความสัมพันธ์	ค
6	การพิจารณาความสัมพันธ์	ก
7	การพิจารณาข้อสรุป	ง
8	การจำแนกส่วนประกอบ	ง
9	การพิจารณาข้อสรุป	ง
10	การจำแนกส่วนประกอบ	ข
11	การพิจารณาข้อสรุป	ข
12	การพิจารณาความสัมพันธ์	ค
13	การพิจารณาความสัมพันธ์	ก
14	การพิจารณาความสัมพันธ์	ง
15	การจำแนกส่วนประกอบ	ก
16	การจำแนกส่วนประกอบ	ข
17	การจำแนกส่วนประกอบ	ค
18	การพิจารณาความสัมพันธ์	ข
19	การพิจารณาความสัมพันธ์	ก
20	การพิจารณาความสัมพันธ์	ง
21	การพิจารณาความสัมพันธ์	ข
22	การพิจารณาความสัมพันธ์	ก
23	การพิจารณาข้อสรุป	ค
24	การพิจารณาข้อสรุป	ง
25	การพิจารณาข้อสรุป	ก
26	การจำแนกส่วนประกอบ	ข
27	การพิจารณาข้อสรุป	ง

ตารางที่ 12 (ต่อ) ระดับพฤติกรรมการวิเคราะห์ของแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ และเฉลยคำตอบ

ข้อที่	พฤติกรรมการวิเคราะห์	เฉลยคำตอบ
28	การจำแนกส่วนประกอบ	ก
29	การพิจารณาข้อสรุป	ค
30	การพิจารณาข้อสรุป	ข

แบบวัดทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุก

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น ม.4/..... เลขที่.....

คำชี้แจง

1. แบบวัดนี้มีข้อความ จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลา 20 นาที
2. แบบวัดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกในการเรียนวิชาภาษาไทยโดยไม่มีผลต่อการประเมินผลการเรียน
3. ให้นักเรียนอ่านข้อความอย่างละเอียด แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องแสดงระดับความคิดเห็นให้สอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด

ระดับความคิดเห็นแทนค่าด้วยตัวเลข 1-5 มีความหมาย ดังนี้

5	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	เห็นด้วย
3	ไม่แน่ใจ
2	ไม่เห็นด้วย
1	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	ฉันชอบการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง					
2	ฉันชอบพูดนำเสนอหน้าชั้นเรียน					
3	ฉันชอบเขียนบันทึกความรู้จากสิ่งที่เรียน					
4	ฉันชอบอ่านบทความที่ครูนำมาเป็นสื่อในชั้นเรียน					
5	ฉันชอบเรียนด้วยการคิดและปฏิบัติกิจกรรมมากกว่าการท่องจำ					
6	ฉันชอบการมีปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อนในชั้นเรียน					
7	ฉันชอบการที่ครูส่งเสริมให้แสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน					
8	ฉันนำความรู้จากบทเรียนไปใช้ในชีวิตจริง					
9	ฉันกระตือรือร้นที่จะหาคำตอบเกี่ยวกับบทเรียน					
10	ฉันชอบจับประเด็นสำคัญของเนื้อหาที่เรียน					
11	ฉันชอบหาความสัมพันธ์ของเนื้อหาต่าง ๆ ที่เรียน					
12	ฉันชอบสรุปความรู้ ความเข้าใจจากเนื้อหาที่เรียน					
13	ฉันชอบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย					
14	ฉันรู้สึกสนุกสนานเมื่อได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียน					
15	ฉันชอบการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของกลุ่ม					
16	ฉันชอบอภิปรายและแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน					
17	ฉันชอบที่ครูให้โอกาสประเมินผลงานของตนเอง					
18	ฉันรู้สึกภูมิใจที่งานประสบความสำเร็จ					
19	ฉันไม่รู้สึกรู้สึกเป็นปมด้อยเมื่อถูกวิจารณ์งาน					
20	ฉันนำคำวิจารณ์หรือข้อเสนอแนะไปพัฒนาตนเอง					

๓๐ ขอขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือ **๓๑**

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มทดลอง

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มควบคุม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น

หน่วยการเรียนรู้ที่ .....

เรื่อง หัวใจชายหนุ่ม

วันที่.....

เวลา 3 คาบ (150 นาที)

1. สาระสำคัญ

“หัวใจชายหนุ่ม” เป็นบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงใช้พระนามแฝงว่า “รามจิตติ” สะท้อนให้เห็นแนวคิดสำคัญของผู้ทรงพระราชนิพนธ์ว่าคนไทยที่สำเร็จการศึกษาจากตะวันตก มักมองว่าวัฒนธรรมไทยเป็นสิ่งล้าสมัย และต้องการปรับเปลี่ยนให้เป็นอย่างวัฒนธรรมตะวันตกโดยไม่ได้พิจารณาถึงข้อดีและข้อดีของวัฒนธรรมทั้งสองซึ่งเป็นสิ่งไม่สมควร เพราะวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมตะวันตกนั้นมีความแตกต่างกันอยู่หลายประการ ฉะนั้นการรับวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาใช้ในสังคมไทยจึงต้องมีการผสมผสานและปรับใช้ให้เข้ากับวัฒนธรรมไทย

2. มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ตัวชี้วัด

ท 5.1 ม. 4-6/1 วิเคราะห์และวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมตามหลักการวิจารณ์เบื้องต้น

ท 5.1 ม. 4-6/4 สังเคราะห์ข้อคิดจากวรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

พุทธิพิสัย

ตอบคำถามเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญและพฤติกรรมตัวละครได้

จิตพิสัย

อธิบายความสำคัญและคุณค่าของเรื่องได้

ทักษะพิสัย

1. วิเคราะห์และวิจารณ์พฤติกรรมตัวละครในมิติต่าง ๆ ได้
2. สรุปข้อคิดจากเรื่องเชื่อมโยงสู่สถานการณ์ในชีวิตจริงได้

4. บุรณาการ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ใฝ่เรียนรู้
2. มุ่งมั่นในการทำงาน

สมรรถนะสำคัญ

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด

5. สารการเรียนรู้

เรื่องย่อหัวใจชายหนุ่ม

ประพันธ์ ประยูรศิริ หนุ่มไทยนักเรียนนอกที่ไปศึกษาต่ออังกฤษ เดินทางกลับประเทศไทยเมื่อสำเร็จการศึกษา ได้เขียนจดหมายถึงเพื่อนรักชื่อประเสริฐ สุวัฒน์ซึ่งยังคงศึกษาอยู่ที่ประเทศอังกฤษ ประพันธ์ระบายความรู้สึก และความเป็นไปของชีวิตถ่ายทอดออกมาเป็นจดหมาย

เมื่อประพันธ์เดินทางกลับมาถึงประเทศไทย บิดาได้พาไปฝากงานให้เข้ารับราชการ ซึ่งประพันธ์ ต้องการใช้ความสามารถของตนเข้าทำงานมากกว่าการใช้เส้นสาย นอกจากนี้บิดาของประพันธ์ได้จัดหาคู่ครองไว้ให้คือกิมเน้ย แต่ประพันธ์ไม่ประทับใจในตัวเธอเนื่องจากเป็นผู้หญิงไม่ทันสมัย ดูกระดากผู้ชาย และแต่งตัวพะรุงพะรัง และที่สำคัญประพันธ์ไม่ชอบการคลุมถุงชน

ต่อมาประพันธ์ได้พบกับหญิงสาวคนหนึ่งชื่ออุไร เธอเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ไม่ต่างจากสาวฝรั่ง ประพันธ์ประทับใจในตัวเธอมาก ทั้งคู่คบหากันจนกระทั่งอุไรตั้งครรภ์ จึงต้องจัดการแต่งงานให้ทั้งคู่ หลังจากแต่งงานอุไรก็ยังคงประพฤติตัวเช่นเดิม ไม่รู้จักปรับตัวเข้าหาประพันธ์ส่งผลให้ชีวิตคู่มีปัญหาถึงขั้นมีปากเสียงกันเรื่อยมา อุไรไปคบหากับผู้ชายคนใหม่คือพระยาตระเวนนคร ทั้ง ๆ ที่เขามีภรรยาอยู่แล้วถึง 7 คน ในที่สุดประพันธ์และอุไรจึงหย่าขาดจากกัน อุไรทนความเจ้าชู้ของพระยาตระเวนนครไม่ไหวจึงกลับมาขอคืนดีกับประพันธ์แต่ถูกปฏิเสธ ต่อมาอุไรได้แต่งงานใหม่กับหลวงพิเศษผลพานิช พ่อค้าที่มีฐานะร่ำรวย ส่วนประพันธ์ได้พบรักกับหญิงสาวชื่อ ศรีสมาน ซึ่งเธอเป็นผู้หญิงที่ผสมผสานความเป็นไทยและความทันสมัยอย่างลงตัว ประพันธ์จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้แต่งงานใช้ชีวิตร่วมกับศรีสมานอย่างมีความสุข

ตัวละครสำคัญ

ตัวละคร	พฤติกรรม
1. ประพันธ์	<ul style="list-style-type: none"> - คลั่งไคล้วัฒนธรรมตะวันตกจนลืมความเป็นไทย - เจ้าสำราญ รักสนุก - รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง - มีความอดทน อดกลั้น - แสดงความรู้สึกร้อยอย่างตรงไปตรงมา
2. อุไร	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นผู้หญิงสมัยใหม่ ทันสมัย - เจ้าสำราญ รักสนุก - ไม่รู้จักปรับตัวเข้ากับคนอื่น - เป็นภาพแทนของวัฒนธรรมตะวันตก
3. กิมเน้ย	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นผู้หญิงสมัยเก่า มีความกระดากผู้ชาย - มีความหยิ่งทะนงในตนเอง - เป็นภาพแทนของวัฒนธรรมไทยดั้งเดิม
4. บิดาของ ประพันธ์	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นผู้ใหญ่หัวโบราณ - รักลูก อยากให้ลูกมีหน้าที่การงานและคู่ครองที่เหมาะสม

ข้อคิดที่ได้รับจากเรื่อง

1. การรับวัฒนธรรมตะวันตกควรเลือกและปรับใช้ให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย
2. การประพัตติตระหว่างชายหญิง ไม่ควรชิงสุกก่อนห่าม
3. การใช้ชีวิตคู่ต้องรู้จักปรับตัวเข้าหากัน
4. ประสบการณ์สอนให้เราสามารถใช้ชีวิตได้ดียิ่งขึ้น

หนังสืออุเทศ

ทิพย์สุนทร อนันต์บุตร. (2552). *วรรณกรรมพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว*. พิมพ์ครั้งที่ 4.

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ยุพร แสงทักษิณ. (2527). หัวใจชายหนุ่ม : นวนิยายสะท้อนแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระ

พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. *วารสารภาษาและวรรณคดีไทย* 1, 3 (ธันวาคม): 39-46.

รามจิตติ (นามแฝง). (2517). *หัวใจชายหนุ่ม*. พระนคร: ก้าวหน้า.

6. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ โดยใช้ กระบวนการ 5 ขั้น	กิจกรรมการเรียนรู้
<i>คาบที่ 1 (50 นาที)</i>	
ขั้นที่ 1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ (10 นาที)	<p>ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยอธิบายโครงสร้างของบทเรียนเป็นแผนผังกราฟิกให้นักเรียนร่วมกันศึกษา</p>
<i>คาบที่ 2 (50 นาที)</i>	
ขั้นที่ 2 สอนผ่านการใช้คำถาม (40 นาที)	<p>2.1 ครูใช้คำถามแบบอเนกนัยเพื่อให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - หากนักเรียนเป็นประพันธ์นักเรียนจะเขียนจดหมายระบายความในใจถึงประเสริฐหรือไม่ เพราะเหตุใด - นักเรียนเห็นด้วยกับทัศนคติของประพันธ์ที่มีต่อสังคมไทยหรือไม่อย่างไร - ถ้านักเรียนเป็นคนรุ่นใหม่ในสังคมยุคเดียวกับประพันธ์ นักเรียนจะใช้ชีวิตแบบตัวละครในเรื่องหรือไม่ เพราะเหตุใด <p>2.2 นักเรียนสรุปเนื้อเรื่องลงในแผนผังเรื่องราว (story maps)</p>
<i>คาบที่ 2 (50 นาที)</i>	
ขั้นที่ 3 ปฏิบัติกิจกรรม (50 นาที)	<p>3.1 แบ่งกลุ่มนักเรียน 4 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ให้นักเรียนแต่ละคนสวมหมวกคนละสี</p> <p>3.2 ครูแจกใบงาน “ตัวละครสะท้อนคิด ผ่านกิจกรรมหมวกหกใบ”</p>

การจัดการเรียนรู้ โดยใช้ กระบวนการ 5 ชั้น	กิจกรรมการเรียนรู้
	<p>3.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกตัวละครสำคัญ 1 ตัวละครจากการเปิดแผ่นป้ายปริศนา ดังนี้</p> <div style="display: flex; justify-content: center; align-items: center; gap: 20px;"> <div style="text-align: center;"> <p>1 2 3 4</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>ประพันธ์ อุไร กิมเขย บิดาของ ประพันธ์</p> </div> </div> <p>3.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงความคิดตามสีหมวกที่ตนเองสวม ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>หมวกสีน้ำเงิน</u> เป็นหัวหน้ากลุ่ม เปิดประเด็นการคิดเกี่ยวกับตัวละคร คอยควบคุมทิศทางการคิดของหมวกแต่ละสีให้ถูกต้อง และสรุปความคิดทั้งหมด - <u>หมวกสีเขียว</u> แสดงความคิดเกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงของตัวละคร - <u>หมวกสีแดง</u> แสดงความคิดเกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้สึกที่มีต่อตัวละคร - <u>หมวกสีเหลือง</u> แสดงความคิดเกี่ยวกับข้อดีของตัวละคร - <u>หมวกสีเขียวย</u> แสดงความคิดเชิงสร้างสรรค์ แปลกใหม่เกี่ยวกับตัวละคร - <u>หมวกสีดำ</u> แสดงความคิดเกี่ยวกับข้อบกพร่องของตัวละคร

การจัดการเรียนรู้ โดยใช้ กระบวนการ 5 ขั้น	กิจกรรมการเรียนรู้
	3.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มบันทึกความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มตามสีหมวกลงในใบงาน “ตัวละครสะท้อนคิด”
คาบที่ 3 (50 นาที)	
ขั้นที่ 4 ทบทวน และพัฒนา (30 นาที)	4.1 ครูให้นักเรียนทำกิจกรรม gallery walk โดยนำใบงาน “ตัวละครสะท้อนคิด” ซึ่งทำเสร็จในคาบที่ผ่านมาของแต่ละกลุ่ม ติดไว้รอบห้องเรียน 4.2 นักเรียนเดินชมผลงานของเพื่อนแต่ละกลุ่ม 4.3 นักเรียนศึกษาผลการวิเคราะห์ตัวละครในมิติต่าง ๆ แล้วสรุปเป็นข้อคิดที่ได้รับจากเรื่องลงในบันทึกการเรียนรู้
ขั้นที่ 5 ให้ข้อมูล ป้อนกลับและ ประเมินผลการ เรียนรู้ (20 นาที)	5.1 ครูอธิบายเกณฑ์การประเมินบันทึกการเรียนรู้แบบ rubrics 5.2 นักเรียนแต่ละคนประเมินผลงานของตนเองตามเกณฑ์ที่กำหนด ครูวิจารณ์ผลงานและให้กำลังใจในการทำงาน 5.3 ครูตรวจผลงานของนักเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด และให้ข้อมูลป้อนกลับในการพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น

7. สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

สื่อ

1. สื่อ power point
2. ใบงาน “ตัวละครสะท้อนคิด ผ่านกิจกรรมหมวกหกใบ”
3. บันทึกการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้

ห้องสมุดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

8. การวัดและประเมินผล

พฤติกรรมที่ประเมิน

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาวรรณคดีที่อ่าน
2. ความสามารถในการวิเคราะห์ตัวละครในวรรณคดี

ผลงานที่ประเมิน

1. ใบงาน “ตัวละครสะท้อนคิด ผ่านกิจกรรมหมวกหกใบ”
2. บันทึกการเรียนรู้

เครื่องมือ

1. เกณฑ์การประเมินใบงาน “ตัวละครสะท้อนคิด ผ่านกิจกรรมหมวกหกใบ”
2. เกณฑ์การประเมินบันทึกการเรียนรู้

วิธีการ

1. ตรวจสอบใบงาน “ตัวละครสะท้อนคิด ผ่านกิจกรรมหมวกหกใบ”
2. ตรวจสอบบันทึกการเรียนรู้

เกณฑ์การประเมินใบงาน “ตัวละครสะท้อนคิด”

ตัวชี้วัดที่ประเมิน	ระดับคุณภาพของผลงานหรือการปฏิบัติ			
	4	3	2	1
ท 5.1 ม. 4-6/1 วิเคราะห์และ วิเคราะห์และ วิจารณ์วรรณคดี และวรรณกรรม ตามหลักการ วิจารณ์เบื้องต้น	วิเคราะห์และ แสดงความคิด เกี่ยวกับ ตัวละครด้วย หมวก หกใบสีต่าง ๆ โดยสอดคล้องกับ บทบาททุกด้าน อย่างมีเหตุผล	วิเคราะห์และ แสดงความคิด เกี่ยวกับ ตัวละครด้วย หมวกหกใบสีต่าง ๆ โดยสอดคล้อง กับบทบาททุก ด้าน	วิเคราะห์และ แสดงความคิด เกี่ยวกับ ตัวละครด้วย หมวกหกใบสีต่าง ๆ โดยสอดคล้อง กับบทบาทเพียง บางส่วน	วิเคราะห์และ แสดงความคิด เกี่ยวกับ ตัวละครด้วยหมวก หกใบสีต่าง ๆ อย่างครบถ้วน

เกณฑ์การประเมินบันทึกการเรียนรู้

ตัวชี้วัดที่ ประเมิน	ระดับคุณภาพของผลงานหรือการปฏิบัติ			
	4	3	2	1
ท 5.1 ม. 4-6/4 สังเคราะห์ข้อคิด จากวรรณคดีและ วรรณกรรมเพื่อ นำไปประยุกต์ใช้ ในชีวิตจริง	สังเคราะห์ข้อคิด สำคัญและ ยกตัวอย่าง เหตุการณ์ปัจจุบัน ที่สอดคล้องกับ ข้อคิดได้ครบถ้วน	สังเคราะห์ข้อคิด สำคัญและ ยกตัวอย่าง เหตุการณ์ ปัจจุบันที่ สอดคล้องกับ ข้อคิดได้เพียง บางส่วน	สังเคราะห์ข้อคิด สำคัญได้แต่ยังไม่ สามารถ ยกตัวอย่าง เหตุการณ์ ปัจจุบันที่ สอดคล้องกับ ข้อคิด	สังเคราะห์ข้อคิด สำคัญและ ยกตัวอย่าง เหตุการณ์ปัจจุบัน ที่สอดคล้องกับ ข้อคิดได้ เมื่อครู อธิบายเพิ่มเติม

9. บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

1) ผลการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

2) ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

3) แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

ใบงาน

ตัวละครสะท้อนคิด

คำชี้แจง ให้แต่ละกลุ่มเลือกตัวละครจากเรื่องหัวใจชายหนุ่ม 1 ตัวละครโดยไม่ซ้ำกับกลุ่มอื่น แล้วให้สมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็นตามสีหมวกที่ตนสวม

ตัวละครที่เลือก .....

สีหมวก	คำตอบ
 หมวกสีน้ำเงิน	 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY
 หมวกสีขาว	
 หมวกสีแดง	
 หมวกสีเหลือง	
 หมวกสีเขียว	
 หมวกสีดำ	

บันทึกการเรียนรู้

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนบันทึกการเรียนรู้ในประเด็นที่กำหนดให้ต่อไปนี้

- สรุปข้อคิดสำคัญที่ได้จากเรื่อง พร้อมยกตัวอย่างเหตุการณ์ในเนื้อเรื่องที่สะท้อนข้อคิดดังกล่าว

ข้อคิดสำคัญ	ตัวอย่างเหตุการณ์

- ยกตัวอย่างเหตุการณ์ปัจจุบันที่สอดคล้องกับข้อคิดและแสดงความคิดเห็นประกอบ

เหตุการณ์ปัจจุบัน	ความคิดเห็น

ใบงาน
แผนผังเรื่องราว

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังเรื่องราวแสดงเหตุการณ์ในเรื่องหัวใจชายหนุ่ม

เหตุการณ์ ตอนต้นเรื่อง	→	<input type="text"/>
	→	<input type="text"/>
เหตุการณ์ ตอนกลางเรื่อง	→	<input type="text"/>
	→	<input type="text"/>
เหตุการณ์ ตอนท้ายเรื่อง	→	<input type="text"/>
	→	<input type="text"/>

แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติ

หน่วยการเรียนรู้ที่ .....

เรื่อง หัวใจชายหนุ่ม

วันที่.....

เวลา 3 คาบ (150 นาที)

1. สาระสำคัญ

“หัวใจชายหนุ่ม” เป็นบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงใช้พระนามแฝงว่า “รามจิตติ” สะท้อนให้เห็นแนวคิดสำคัญของผู้ทรงพระราชนิพนธ์ว่าคนไทยที่สำเร็จการศึกษาจากตะวันตกมักมองว่าวัฒนธรรมไทยเป็นสิ่งล้าสมัย และต้องการปรับเปลี่ยนให้เป็นอย่างวัฒนธรรมตะวันตกโดยไม่ได้พิจารณาถึงข้อดีและข้อด้อยของวัฒนธรรมทั้งสองซึ่งเป็นเรื่องไม่สมควร เพราะวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมตะวันตกนั้นมีความแตกต่างกันอยู่หลายประการ ฉะนั้นการรับวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาใช้ในสังคมไทยจึงต้องมีการผสมผสานและปรับใช้ให้เข้ากับวัฒนธรรมไทย

2. มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ตัวชี้วัด

ท 5.1 ม. 4-6/1 วิเคราะห์และวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมตามหลักการวิจารณ์เบื้องต้น

ท 5.1 ม. 4-6/4 สังเคราะห์ข้อคิดจากวรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

พุทธิพิสัย

ตอบคำถามเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญและพฤติกรรมตัวละครได้

จิตพิสัย

อธิบายความสำคัญและคุณค่าของเรื่องได้

ทักษะพิสัย

1. วิเคราะห์และวิจารณ์พฤติกรรมตัวละครในมิติต่าง ๆ ได้
2. สรุปข้อคิดจากเรื่องเชื่อมโยงสู่สถานการณ์ในชีวิตจริงได้

4. บุรณาการ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ใฝ่เรียนรู้
2. มุ่งมั่นในการทำงาน

สมรรถนะสำคัญ

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด

5. สารการเรียนรู้

เรื่องย่อหัวใจชายหนุ่ม

ประพันธ์ ประยูรศิริ หนุ่มไทยนักเรียนนอกที่ไปศึกษาต่อยังประเทศอังกฤษ เดินทางกลับประเทศไทยเมื่อสำเร็จการศึกษา ได้เขียนจดหมายถึงเพื่อนรักชื่อประเสริฐ สุวัฒน์ซึ่งยังคงศึกษาอยู่ที่ประเทศอังกฤษ ประพันธ์ระบายความรู้สึก และความเป็นไปของชีวิตถ่ายทอดออกมาเป็นจดหมาย

เมื่อประพันธ์เดินทางกลับมาถึงประเทศไทย บิดาได้พาไปฝากงานให้เข้ารับราชการ ซึ่งประพันธ์ ต้องการใช้ความสามารถของตนเข้าทำงานมากกว่าการใช้เส้นสาย นอกจากนี้บิดาของประพันธ์ได้จัดหาคู่ครองไว้ให้คือกิมเน้ย แต่ประพันธ์ไม่ประทับใจในตัวเธอเนื่องจากเป็นผู้หญิงไม่ทันสมัย ดูกระดากผู้ชาย และแต่งตัวพะรุงพะรัง และที่สำคัญประพันธ์ไม่ชอบการคลุมถุงชน

ต่อมาประพันธ์ได้พบกับหญิงสาวคนหนึ่งชื่ออุไร เธอเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ไม่ต่างจากสาวฝรั่ง ประพันธ์ประทับใจในตัวเธอมาก ทั้งคู่คบหากันจนกระทั่งอุไรตั้งครรภ์ จึงต้องจัดการแต่งงานให้ทั้งคู่ หลังจากแต่งงานอุไรก็ยังคงประพฤติตัวเช่นเดิม ไม่รู้จักปรับตัวเข้าหาประพันธ์ส่งผลให้ชีวิตคู่มีปัญหาถึงขั้นมีปากเสียงกันเรื่อยมา อุไรไปคบหากับผู้ชายคนใหม่คือพระยาตระเวนนคร ทั้ง ๆ ที่เขามีภรรยาอยู่แล้วถึง 7 คน ในที่สุดประพันธ์และอุไรจึงหย่าขาดจากกัน อุไรทนความเจ้าชู้ของพระยาตระเวนนครไม่ไหวจึงกลับมาขอคืนดีกับประพันธ์แต่ถูกปฏิเสธ ต่อมาอุไรได้แต่งงานใหม่กับหลวงพิเศษผลพานิช พ่อค้าที่มีฐานะร่ำรวย ส่วนประพันธ์ได้พบรักกับหญิงสาวชื่อ ศรีสมาน ซึ่งเธอเป็นผู้หญิงที่ผสมผสานความเป็นไทยและความทันสมัยอย่างลงตัว ประพันธ์จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้แต่งงานใช้ชีวิตร่วมกับศรีสมานอย่างมีความสุข

ตัวละครสำคัญ

ตัวละคร	พฤติกรรม
1. ประพันธ์	<ul style="list-style-type: none"> - คลั่งไคล้วัฒนธรรมตะวันตกจนลืมความเป็นไทย - เจ้าสำราญ รักสนุก - รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง - มีความอดทน อดกลั้น - แสดงความรู้สึกร้อยอย่างตรงไปตรงมา
2. อุไร	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นผู้หญิงสมัยใหม่ ทันสมัย - เจ้าสำราญ รักสนุก - ไม่รู้จักปรับตัวเข้ากับผู้อื่น - เป็นภาพแทนของวัฒนธรรมตะวันตก
3. กิมเน้ย	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นผู้หญิงสมัยเก่า มีความกระดากผู้ชาย - มีความหยิ่งทะนงในตนเอง - เป็นภาพแทนของวัฒนธรรมไทยดั้งเดิม
4. บิดาของ ประพันธ์	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นผู้ใหญ่หัวโบราณ - รักลูก อยากให้ลูกมีหน้าที่การงานและคู่ครองที่เหมาะสม

ข้อคิดที่ได้รับจากเรื่อง

1. การรับวัฒนธรรมตะวันตกควรเลือกและปรับใช้ให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย
2. การประพุดิตนระหว่างชายหญิง ไม่ควรชิงสุกก่อนห่าม
3. การใช้ชีวิตคู่ต้องรู้จักปรับตัวเข้าหากัน
4. ประสบการณ์สอนให้เราสามารถใช้ชีวิตได้ดียิ่งขึ้น

หนังสืออุเทศ

ทิพย์สุนทร อนามัยบุตร. (2552). *วรรณกรรมพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว*. พิมพ์ครั้งที่ 4.

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ยุพร แสงทักษิณ. (2527). หัวใจชายหนุ่ม : นวนิยายสะท้อนแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระ

พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. *วารสารภาษาและวรรณคดีไทย* 1, 3 (ธันวาคม): 39-46.

รามจิตติ (นามแฝง). (2517). *หัวใจชายหนุ่ม*. พระนคร: ก้าวหน้า.

6. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้
<i>คาบที่ 1 (50 นาที)</i>	
ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (10 นาที)	<ol style="list-style-type: none"> ครูให้นักเรียนดูรูปภาพแล้วสนทนากับนักเรียนว่ารู้จักสถานที่แห่งนี้หรือไม่ <ol style="list-style-type: none"> ครูเฉลยว่าภาพนี้คือมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด (University of Oxford) มหาวิทยาลัยเก่าแก่ในประเทศอังกฤษ ซึ่งเป็นสถาบันที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) ทรงศึกษา ครูกล่าวเชื่อมโยงว่าในอดีตมีการส่งคนไปเรียนยังต่างประเทศ เมื่อสำเร็จการศึกษากลับมาได้นำวิทยาการต่าง ๆ จากตะวันตกมาเผยแพร่ ส่งผลให้สังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงหลายประการ เรื่องหัวใจชายหนุ่มเป็นนวนิยายที่กล่าวถึงการใช้ชีวิตและการปรับตัวจากวัฒนธรรมตะวันตกให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมไทย
ขั้นจัดกระบวนการเรียนรู้ (35 นาที)	<ol style="list-style-type: none"> แบ่งนักเรียนเป็น 11 กลุ่ม จับสลากเลือกจดหมายจากเรื่องหัวใจชายหนุ่ม ได้แก่ จดหมายฉบับที่ 1 4 5 6 9 11 12 13 15 17 และ 18 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปเหตุการณ์สำคัญที่ปรากฏในจดหมายแต่ละฉบับ นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งผู้แทนออกมาเล่าเหตุการณ์โดยเรียงลำดับจากกลุ่มที่ได้เหตุการณ์แรกไปจนถึงเหตุการณ์สุดท้าย
ขั้นสรุป (5 นาที)	<ol style="list-style-type: none"> นักเรียนแต่ละคนสรุปเนื้อเรื่องลงในแผนผังเรื่องราว (story maps)

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้
	2. ผู้แทนนักเรียนแต่ละกลุ่ม นำเสนอแผนผังเรื่องราว (story maps) หน้าชั้นเรียน โดยเพื่อนนักเรียนและครูร่วมกันพิจารณาความถูกต้อง
<i>คาบที่ 2 (50 นาที)</i>	
ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (10 นาที)	1. ครูให้นักเรียนร่วมกันทบทวนเนื้อเรื่องหัวใจชายหนุ่ม โดยเล่าเหตุการณ์ต่อเนื่องกัน 2. ครูกล่าวเชื่อมโยงเข้าสู่บทเรียนว่า “นักเรียนคิดว่าเรื่องหัวใจชายหนุ่มมีตัวละครสำคัญกี่ตัวละคร อะไรบ้าง”
ขั้นจัดกระบวนการเรียนรู้ (30 นาที)	1. แบ่งนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มจับสลากเลือกตัวละครที่ไม่ซ้ำกัน ดังนี้ 1) ประพันธ์ 2) อุไร 3) กิณนัย 4) บิดาของประพันธ์ 2. นักเรียนแต่ละกลุ่มทำกิจกรรมระดมสมอง (brainstroming) พิจารณาพฤติกรรมด้านดี และด้านเสียของตัวละครให้ได้มากที่สุด และร่วมกันคัดเลือกคำตอบที่เหมาะสม
ขั้นสรุป (10 นาที)	1. ผู้แทนนักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์ตัวละคร 2. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปและพิจารณาความถูกต้อง
<i>คาบที่ 3 (50 นาที)</i>	
ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (10 นาที)	1. ครูทบทวนความรู้เกี่ยวกับตัวละครเอกในเรื่องหัวใจชายหนุ่ม โดยใช้คำถามต่อไปนี้ 1) ตัวละครแต่ละตัวมีพฤติกรรมอย่างไร 2) พฤติกรรมที่ตัวละครแสดงออกนั้นเหมาะสมหรือไม่อย่างไร 3) เราสามารถเรียนรู้อะไรจากพฤติกรรมของตัวละครเหล่านี้ได้บ้าง 2. ครูกล่าวเชื่อมโยงว่าพฤติกรรมตัวละครเอกเหล่านี้ สะท้อนให้เราเห็นข้อคิดหลายประการที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตจริงได้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้
ขั้นจัดกระบวนการเรียนรู้ (30 นาที)	1. นักเรียนทำกิจกรรมคิดกลุ่ม คิดคู่ คิดเดี่ยว (team-pair-solo) เกี่ยวกับข้อคิดที่ได้จากเรื่องหัวใจชายหนุ่ม 2. ให้นักเรียนแต่ละคนเขียนบันทึกการเรียนรู้ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ 1) สรุปข้อคิดสำคัญที่ได้จากเรื่อง พร้อมยกตัวอย่างเหตุการณ์ในเนื้อเรื่องที่สะท้อนข้อคิดดังกล่าว 2) ยกตัวอย่างเหตุการณ์ปัจจุบันที่สอดคล้องกับข้อคิด และแสดงความคิดเห็นประกอบ
ขั้นสรุป (10 นาที)	1. ผู้แทนนักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอบันทึกการเรียนรู้ 2. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปและพิจารณาความถูกต้อง

7. สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

สื่อ

1. สื่อ power point
2. ใบงาน “แผนผังเรื่องราว”
3. บันทึกการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้

ห้องสมุดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

8. การวัดและประเมินผล

พฤติกรรมที่ประเมิน

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาวรรณคดีที่อ่าน
2. ความสามารถในการวิเคราะห์ตัวละครในวรรณคดี

ผลงานที่ประเมิน

1. แผนผังเรื่องราว
2. บันทึกการเรียนรู้

เครื่องมือ

1. เกณฑ์การประเมินแผนผังเรื่องราว
2. เกณฑ์การประเมินบันทึกการเรียนรู้

วิธีการ

1. ตรวจสอบผังเรื่องราว
2. ตรวจสอบบันทึกการเรียนรู้

เกณฑ์การประเมินแผนผังเรื่องราว

ตัวชี้วัดที่ประเมิน	ระดับคุณภาพของผลงานหรือการปฏิบัติ			
	4	3	2	1
ท 5.1 ม.2/1 สรุปเนื้อหา วรรณคดีและ วรรณกรรมที่อ่าน ในระดับที่ยากขึ้น	สรุปเหตุการณ์ สำคัญ ใน เนื้อ เรื่องได้ครบถ้วน ทั้ง 6 เหตุการณ์	สรุปเหตุการณ์ สำคัญในเนื้อเรื่อง ได้ 5 เหตุการณ์	สรุปเหตุการณ์ สำคัญในเนื้อ เรื่องได้ 4 เหตุการณ์	สรุป เหตุการณ์ สำคัญในเนื้อเรื่อง ได้ 3 เหตุการณ์

เกณฑ์การประเมินบันทึกการเรียนรู้

ตัวชี้วัดที่ประเมิน	ระดับคุณภาพของผลงานหรือการปฏิบัติ			
	4	3	2	1
ท 5.1 ม. 2/4 สรุปความรู้และ ข้อคิดจากการอ่าน ไปประยุกต์ใช้ในชีวิต จริง	สรุปข้อคิดสำคัญ ได้และ ยกตัวอย่าง เหตุการณ์ ปัจจุบันที่ สอดคล้องกับ ข้อคิดได้ ครบถ้วน	สรุปข้อคิดสำคัญ ได้และยกตัวอย่าง เหตุการณ์ปัจจุบัน ที่สอดคล้องกับ ข้อคิดได้เพียง บางส่วน	สรุปข้อคิดสำคัญ ได้แต่ยังไม่ สามารถ ยกตัวอย่าง เหตุการณ์ ปัจจุบันที่ สอดคล้องกับ ข้อคิด	สรุปข้อคิดสำคัญ และยกตัวอย่าง เหตุการณ์ปัจจุบัน ที่สอดคล้องกับ ข้อคิดได้ เมื่อครู อธิบายเพิ่มเติม

9. บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

1) ผลการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

2) ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

3) แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

บันทึกการเรียนรู้

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนบันทึกการเรียนรู้ในประเด็นที่กำหนดให้ต่อไปนี้

1. สรุปข้อคิดสำคัญที่ได้จากเรื่อง พร้อมยกตัวอย่างเหตุการณ์ในเนื้อเรื่องที่สะท้อนข้อคิดดังกล่าว

ข้อคิดสำคัญ	ตัวอย่างเหตุการณ์

2. ยกตัวอย่างเหตุการณ์ปัจจุบันที่สอดคล้องกับข้อคิดและแสดงความคิดเห็นประกอบ

เหตุการณ์ปัจจุบัน	ความคิดเห็น

ใบงาน
แผนผังเรื่องราว

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังเรื่องราวแสดงเหตุการณ์ในเรื่องหัวใจชายหนุ่ม

เหตุการณ์ ตอนต้นเรื่อง	→	
	→	
เหตุการณ์ ตอนกลางเรื่อง	→	
	→	
เหตุการณ์ ตอนท้ายเรื่อง	→	
	→	

ภาคผนวก ง

การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 13 ค่า IOC ในการพิจารณาความตรงตามเนื้อหาของแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ข้อ	ผู้ทรงคุณวุฒิ			ผลรวมของคะแนน ($\sum R$)	ค่า IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	1	1	1	3	1	ใช้ได้
2	1	1	1	3	1	ใช้ได้
3	1	1	1	3	1	ใช้ได้
4	1	1	1	3	1	ใช้ได้
5	1	1	1	3	1	ใช้ได้
6	1	1	1	3	1	ใช้ได้
7	1	1	1	3	1	ใช้ได้
8	1	1	1	3	1	ใช้ได้
9	1	1	1	3	1	ใช้ได้
10	1	1	1	3	1	ใช้ได้
11	1	1	1	3	1	ใช้ได้
12	1	1	1	3	1	ใช้ได้
13	1	1	1	3	1	ใช้ได้
14	1	1	1	3	1	ใช้ได้
15	1	1	1	3	1	ใช้ได้
16	1	1	1	3	1	ใช้ได้
17	1	1	1	3	1	ใช้ได้
18	1	1	1	3	1	ใช้ได้
19	1	1	1	3	1	ใช้ได้
20	1	1	1	3	1	ใช้ได้
21	1	1	1	3	1	ใช้ได้
22	1	1	1	3	1	ใช้ได้
23	1	1	1	3	1	ใช้ได้
24	1	1	1	3	1	ใช้ได้
25	1	1	1	3	1	ใช้ได้
26	1	1	1	3	1	ใช้ได้

ตารางที่ 13 (ต่อ) ค่า IOC ในการพิจารณาความตรงตามเนื้อหาของแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ข้อ	ผู้ทรงคุณวุฒิ			ผลรวมของคะแนน ($\sum R$)	ค่า IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
27	1	1	1	3	1	ใช้ได้
28	1	1	1	3	1	ใช้ได้
29	1	1	1	3	1	ใช้ได้
30	1	1	1	3	1	ใช้ได้

ตารางที่ 14 ค่า IOC ในการพิจารณาความตรงตามเนื้อหาของแบบวัดทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกในการเรียนภาษาไทย

ข้อ	ผู้ทรงคุณวุฒิ			ผลรวมของคะแนน ($\sum R$)	ค่า IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	1	1	1	3	1	ใช้ได้
2	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
3	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
4	1	1	1	3	1	ใช้ได้
5	1	1	1	3	1	ใช้ได้
6	1	1	1	3	1	ใช้ได้
7	1	1	1	3	1	ใช้ได้
8	1	1	1	3	1	ใช้ได้
9	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
10	1	1	1	3	1	ใช้ได้
11	1	1	1	3	1	ใช้ได้
12	1	1	1	3	1	ใช้ได้
13	1	1	1	3	1	ใช้ได้
14	1	1	1	3	1	ใช้ได้
15	1	1	1	3	1	ใช้ได้
16	1	1	1	3	1	ใช้ได้
17	1	1	1	3	1	ใช้ได้
18	1	1	1	3	1	ใช้ได้
19	1	1	1	3	1	ใช้ได้
20	1	1	1	3	1	ใช้ได้

ตารางที่ 15 ค่า IOC ในการพิจารณาความตรงตามเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการ เรียนรู้	รายการประเมิน	ผู้ทรงคุณวุฒิ			ผลรวมของ คะแนน (ΣR)	ค่า IOC	แปล ผล
		คน ที่ 1	คน ที่ 2	คน ที่ 3			
แผนการจัดการ	สาระสำคัญ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
เรียนรู้โดยใช้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	1	1	1	3	1	ใช้ได้
กระบวนการ	จุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	3	1	ใช้ได้
5 ชั้น	บูรณาการ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
	สาระการเรียนรู้	1	1	1	3	1	ใช้ได้
	สื่อ/แหล่งการเรียนรู้	1	1	1	3	1	ใช้ได้
	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	1	1	1	3	1	ใช้ได้
	การวัดและประเมินผล	1	1	1	3	1	ใช้ได้
	เกณฑ์การประเมินผล:	1	1	1	3	1	ใช้ได้
	บันทึกการเรียนรู้						
	เกณฑ์การประเมินผล:	1	1	1	3	1	ใช้ได้
	ตัวละครสะท้อนคิด						
แผนการจัด	สาระสำคัญ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
กิจกรรมการ	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	1	1	1	3	1	ใช้ได้
เรียนรู้แบบปกติ	จุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	3	1	ใช้ได้
	บูรณาการ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
	สาระการเรียนรู้	1	1	1	3	1	ใช้ได้
	สื่อ/แหล่งการเรียนรู้	1	1	1	3	1	ใช้ได้
	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	1	1	1	3	1	ใช้ได้
	การวัดและประเมินผล	1	1	1	3	1	ใช้ได้
	เกณฑ์การประเมินผล:	1	1	1	3	1	ใช้ได้
	บันทึกการเรียนรู้						
	เกณฑ์การประเมินผล:	1	1	1	3	1	ใช้ได้
	แผนผังเรื่องราว						

ตารางที่ 16 ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) รายข้อของแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ (ค่าความเที่ยงของแบบวัดทั้งฉบับ KR 20 = 0.77)

ข้อ	ตัวเลือก	p	r	ความหมาย	ข้อ	ตัวเลือก	p	r	ความหมาย
1	ก	.11	-.11	ค่อนข้างง่าย	6	ก	.51	.44	ยากปานกลาง
	ข	.77	.33	อำนาจจำแนก		ข	.34	-.22	อำนาจ
	ค	.06	.00	ดีพอสมควร		ค	.09	-.11	จำแนกดีมาก
	ง	.06	-.22			ง	.06	-.11	
2	ก	.09	-.11	ค่อนข้างยาก	7	ก	.06	.00	ยากปานกลาง
	ข	.11	.00	อำนาจจำแนก		ข	.14	-.22	อำนาจ
	ค	.46	-.11	พอใช้ได้		ค	.29	-.33	จำแนกดีมาก
	ง	.34	.22			ง	.51	.55	
3	ก	.29	.44	ค่อนข้างยาก	8	ก	.11	-.33	ค่อนข้างง่าย
	ข	.43	-.22	อำนาจจำแนก		ข	.15	-.22	อำนาจ
	ค	.14	-.22	ดีมาก		ค	.11	-.33	จำแนกดีมาก
	ง	.14	.00			ง	.63	.88	
4	ก	.23	-.22	ค่อนข้างยาก	9	ก	.09	-.22	ยากปานกลาง
	ข	.37	.55	อำนาจจำแนก		ข	.14	-.11	อำนาจ
	ค	.20	-.33	ดีมาก		ค	.29	-.11	จำแนกดีมาก
	ง	.20	.00			ง	.48	.44	
5	ก	.03	-.11	ค่อนข้างง่าย	10	ก	.29	-.44	ยากปานกลาง
	ข	.17	-.44	อำนาจจำแนก		ข	.51	.44	อำนาจ
	ค	.74	.77	ดีมาก		ค	.11	.00	จำแนกดีมาก
	ง	.06	-.22			ง	.09	.00	

ตารางที่ 16 (ต่อ) ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) รายข้อของแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ (ค่าความเที่ยงของแบบวัดทั้งฉบับ KR 20 = 0.77)

ข้อ	ตัวเลือก	p	r	ความหมาย	ข้อ	ตัวเลือก	p	r	ความหมาย
11	ก	.23	-.33	ค่อนข้างง่าย	16	ก	.11	-.22	ยากปานกลาง
	ข	.69	.44	อำนาจจำแนก		ข	.43	.44	อำนาจ
	ค	.06	-.11	ดีมาก		ค	.32	-.11	จำแนกดีมาก
	ง	.02	.00			ง	.14	-.11	
12	ก	.11	-.22	ค่อนข้างง่าย	17	ก	.14	.00	ยากปานกลาง
	ข	.20	-.11	อำนาจจำแนก		ข	.26	-.44	อำนาจ
	ค	.60	.33	ดีพอสมควร		ค	.43	.44	จำแนกดีมาก
	ง	.09	.00			ง	.17	.00	
13	ก	.63	.44	ค่อนข้างง่าย	18	ก	.26	-.11	ยากปานกลาง
	ข	.17	.00	อำนาจจำแนก		ข	.54	.44	อำนาจ
	ค	.17	-.44	ดีมาก		ค	.09	-.33	จำแนกดีมาก
	ง	.03	.00			ง	.11	.00	
14	ก	.26	-.33	ค่อนข้างยาก	19	ก	.69	.66	ค่อนข้างง่าย
	ข	.17	.00	อำนาจจำแนก		ข	.17	-.33	อำนาจ
	ค	.20	.00	ดีพอสมควร		ค	.06	-.22	จำแนกดีมาก
	ง	.37	.33			ง	.08	-.11	
15	ก	.60	.55	ค่อนข้างง่าย	20	ก	.23	-.22	ค่อนข้างยาก
	ข	.09	-.11	อำนาจจำแนก		ข	.09	.00	อำนาจ
	ค	.09	-.11	ดีมาก		ค	.48	.00	จำแนก
	ง	.22	-.33			ง	.20	.22	พอใช้ได้

ตารางที่ 16 (ต่อ) ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) รายข้อของแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ (ค่าความเที่ยงของแบบวัดทั้งฉบับ KR 20 = 0.77)

ข้อ	ตัวเลือก	p	r	ความหมาย	ข้อ	ตัวเลือก	p	r	ความหมาย
21	ก	.11	.00	ยากปานกลาง	26	ก	.57	-.11	ค่อนข้างยาก
	ข	.57	.55	อำนาจจำแนก		ข	.20	.33	อำนาจ
	ค	.23	-.44	ดีมาก		ค	.20	-.22	จำแนกดี
	ง	.09	-.11			ง	.03	.00	พอสมควร
22	ก	.74	.55	ค่อนข้างง่าย	27	ก	.05	.00	ยากปานกลาง
	ข	.14	-.44	อำนาจจำแนก		ข	.03	.00	อำนาจ
	ค	.06	.00	ดีมาก		ค	.49	-.44	จำแนกดีมาก
	ง	.06	-.11			ง	.43	.44	
23	ก	.40	.00	ค่อนข้างยาก	28	ก	.51	.44	ยากปาน
	ข	.14	-.44	อำนาจจำแนก		ข	.34	-.22	กลางอำนาจ
	ค	.37	.44	ดีมาก		ค	.06	-.11	จำแนกดีมาก
	ง	.09	.00			ง	.09	-.11	
24	ก	.17	-.44	ยากปานกลาง	29	ก	.09	-.11	ค่อนข้างง่าย
	ข	.11	-.33	อำนาจจำแนก		ข	.20	-.33	อำนาจ
	ค	.20	-.22	ดีมาก		ค	.71	.44	จำแนกดีมาก
	ง	.52	.55			ง	.00	.00	
25	ก	.37	.33	ค่อนข้างยาก	30	ก	.49	-.11	ค่อนข้างยาก
	ข	.40	.00	อำนาจจำแนก		ข	.29	.33	อำนาจ
	ค	.06	-.11	ดีพอสมควร		ค	.08	-.11	จำแนกดี
	ง	.17	-.22			ง	.14	-.11	พอสมควร

ภาคผนวก จ

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

1. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาไทย รหัสวิชา ท 23102 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ของกลุ่มตัวอย่าง

Group Statistics

	กลุ่ม	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
ผลสัมฤทธิ์	ทดลอง	39	74.21	7.053	1.129
	ควบคุม	35	73.74	6.613	1.118

Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances	t-test for Equality of Means								
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
ผลสัมฤทธิ์	Equal variances assumed	.150	.700	.290	72	.773	.46	1.595	-2.717	3.641
	Equal variances not assumed			.291	71.853	.772	.46	1.589	-2.705	3.630

2. ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าที (t) ของคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

Group Statistics

	กลุ่ม	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
วิเคราะห์ก่อน	ทดลอง	39	13.72	3.471	.556
	ควบคุม	35	13.86	3.031	.512

Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances	t-test for Equality of Means								
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
วิเคราะห์ก่อน	Equal variances assumed	.697	.407	-.183	72	.855	-.139	.762	-1.657	1.379
	Equal variances not assumed			-.184	71.952	.854	-.139	.756	-1.646	1.368

3. ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าที (t) ของคะแนนทัศนคติ การเรียนรู้เชิงรุกก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

Group Statistics

	กลุ่ม	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
ทัศนคติก่อน	ทดลอง	39	65.846	10.905	1.746
	ควบคุม	35	65.314	11.666	1.9712

Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means							
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference		
								Lower	Upper	
ทัศนคติก่อน	.062	.804	Equal variances assumed	.203	72	.840	.532	2.624	-4.699	5.763
			Equal variances not assumed	.202	69.817	.841	.532	2.634	-4.421	5.785

4. ผลการวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลัง การทดลอง

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 วิเคราะห์ก่อน	13.72	39	3.471	.556
Pair 1 วิเคราะห์หลัง	20.08	39	2.528	.405

Paired Samples Correlations

	N	Correlation	Sig.
Pair 1 วิเคราะห์ก่อน & วิเคราะห์หลัง	39	.707	.000

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 วิเคราะห์ก่อน - วิเคราะห์หลัง	-6.36	2.455	.393	-7.15	-5.56	16.178	38	.000

5. ผลการวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

Group Statistics

	GROUP	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
วิเคราะห์หลัง	1.00	39	20.08	2.528	.405
	2.00	35	16.49	1.616	.273

Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances	t-test for Equality of Means								
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
วิเคราะห์หลัง	Equal variances assumed	3.259	.075	7.188	72	.000	3.59	.500	2.595	4.587
	Equal variances not assumed			7.355	65.339	.000	3.59	.488	2.616	4.566

6. ผลการวิเคราะห์คะแนนทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 ทัศนคติเชิงรุกก่อน	65.85	39	10.905	1.746
ทัศนคติเชิงรุกหลัง	80.92	39	6.826	1.093

Paired Samples Correlations

	N	Correlation	Sig.
Pair 1 ทัศนคติเชิงรุกก่อน & ทัศนคติเชิงรุกหลัง	39	-.090	.588

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 ทัศนคติเชิงรุกก่อน - ทัศนคติเชิงรุกหลัง	-15.077	13.374	2.142	19.412	10.742	-7.040	38	.000

7. ผลการวิเคราะห์คะแนนทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

Group Statistics

	GROUP2	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
ทัศนคติเชิงรุก2	1.00	39	80.92	6.826	1.093
	2.00	35	75.17	8.417	1.423

Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
								Lower	Upper
ทัศนคติเชิงรุก2	.337	.563	3.242	72	.002	5.752	1.774	2.215	9.288
			3.206	65.549	.002	5.752	1.794	2.169	9.334

8. ผลการคำนวณค่าความเที่ยง (reliability) ของแบบวัดทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient: α)

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

	Scale Mean if Deleted	Scale Variance if Deleted	Corrected item Total Correlation	Alpha if item Deleted
ITEM1	73.6286	48.8286	.2960	.8065
ITEM2	73.6857	49.3983	.2656	.8078
ITEM3	73.7714	50.0639	.1266	.8171
ITEM4	73.4286	46.1345	.5582	.7928
ITEM5	73.5143	47.8454	.3659	.8030
ITEM6	73.8000	47.5765	.2896	.8088
ITEM7	73.4857	47.9042	.2786	.8091
ITEM8	73.4000	49.9529	.2202	.8096
ITEM9	73.4571	49.6672	.2076	.8109
ITEM10	73.4857	46.0218	.5660	.7923
ITEM11	73.7143	48.7983	.3528	.8038
ITEM12	73.8857	48.1042	.3905	.8019
ITEM13	73.8857	48.1042	.3905	.8019
ITEM14	73.6286	47.8286	.3731	.8026
ITEM15	73.5714	45.1933	.5422	.7922
ITEM16	73.7429	49.0202	.2189	.8117
ITEM17	73.5143	45.3160	.5296	.7930
ITEM18	73.6857	45.1042	.5920	.7897
ITEM19	73.7143	45.3277	.5919	.7900
ITEM20	73.7714	47.5345	.4442	.7992

Reliability Coefficients

N of Cases = 35.0

N of Items = 20

Alpha = .8104

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายยงยุทธ อังคสัญญลักษณ์ เกิดเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2532 ที่จังหวัด กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย เกียรตินิยม อันดับ 2 จากภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อปีการศึกษา 2553 และเข้าศึกษาต่อปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2557 ปัจจุบันรับราชการครู โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม จังหวัดนนทบุรี

